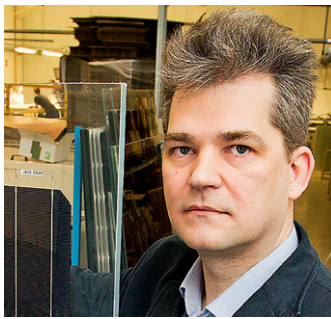


PÄIKESEENERGIA

ELi häirib Hiina odav paneel

Tollid on vajalikud, ütleb päikeseenergia tootmise tarvikuid tootva OÜ NAPS Solar Estonia juhataja **ANDER PUKK** Euroopa Liidu kava kohta kehtestada tollid Hiina päikesepaneelidele. ▶8-9



KOHTUVAIDLUS

Maksuamet pidas tehingut teeselduks

Vandeadvokaat **RAIT KAARMA** sõnul seadis riigikohus piirid maksuhaldurile ettevõtte ülemineku kontseptsiooni kasutamisel, mis on kasulik nii riigile kui ka ettevõtjatele. ▶6-7



Äripäev

Esmaspäev, 10. juuni 2013
nr 111 (4768) **2,50 eurot**

↑ **EUR/USD**
1,3118

↓ **USD/EUR**
0,7623

↓ **EUR/SEK**
8,6072

↓ **NordPool**
36,92

↑ **Euribor**
0,308%



Musta kütuse kraanid taas valla

▶ Taas vohavad kütuseäris maksupettused. Maksukadu on 50 mln eurot aastas. ▶2,4-5

FOTO on illustratiivne. FOTO: PRIIT MÜRK/POSTIMEES/SCANPIX

STATISTIKA

Toidukaubad veavad hinnatõusu

Mais maksis kartul ligi 80 protsenti rohkem kui eelmise aasta samal kuul. Puu- ja kõõgiviljade kalinemine andis mai tarbijahinna indeksis kõige tugevama hinnatõuke. ▶10-11

INVESTOR

Võlakirjad - alternatiiv pangalaenule

Võlakirjade abil investoritelt raha küsimine pole vaid suurfirmade lõbu. Eelmisel kuul müüs edukalt 4 miljoni euro eest võlakirju Hüpoteeklaen OÜ. Võlakirju on hakanud kasutama teisedki. ▶16-17

KINNISVARA

Suurem pind annab rohkem sõnaõigust

Büroopinna varajane broneerimine uude hoonesse ei pruugi anda hinnasoodustust, kuid annab kindlasti suuremad võimalused sisekujunduse tegemisel kaasa rääkida. ▶12-13



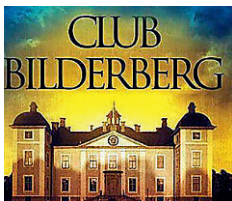
KOLUMN

Et päriselt tagasi saada oma riik, pealinn ja ka teised linnad, tuleb tagasi saada parteid.

Arvamustoimetaja Vilja Kiisler teeb ettepaneku ujutada stagnaerunud parteid üle värske verega, et neid seestpoolt muuta. ▶14

ÄRIPÄEV 10. juuni 2013

toimetaja Vilja Kiisler, tel 6670 150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee



TEGIJA

Bilderbergi grupp
peab salalikku koosviibimist

↓ Vabamüürlaste, illuminaatide ja muude ähmaste ühenduste kõrval on ka eile Inglismaal kogunenud mõjukaid poliitika- ja majandusinimesi koondav Bilderbergi grupp üks vandenõuteoreetikute maiuspalasid. Külma sõja ajal end saladuseloori mähkinud seltskond on vii-

masel ajal püüdnud küll end avalikumast küljest näidata ja näiteks viimase koosviibimise arutelu-punktid paistavad igati asjalikud. Siiski pole totalitaarse maailmavalitsemise kartus kadunud. Kuigi kokkusaamise eesmärk võib olla õilis, jätab jätkuv salatsemine üritusele halva varju.

TÄNA ÄRIPÄEVA VEEBIS

Kes ostab Arcolt
magusa arenduse?

Täna läheb kordusenampakkumisele Arco Varale kuuluva Tivoli Arenduse kinnistu alghinnaga 7,8 miljonit eurot. Tivoli kinnistu asub vahetult Tallinna lahe ääres Kadriorus. Kes seda hea asukohaga arendust noolima tulevad, loe Äripäeva veebist.



TIVOLI kinnistu koosneb 11 kinnistust, mis müüakse tervikvarana. Esimeses etapis on ette nähtud kuue kortermaja ehitamine.

PÄEVA FAKT

7,6

PROTSENDILE tõusis mais USA töötuse määr. Mais loodi USAs 175 000 töökohta.

AJALOO ILU

Aasta Ilvese-Krugmani
sõnavahetusest

7. juunil 2012 asus president Toomas Hendrik Ilves ägedasse sõnavahetusse USA majandusteadlase, Nobeli preemia laureaadi Paul Krugmaniga, kes pani oma blogipostituses kahtluse alla Eesti edu kriisist taastumisel. Ilvese emotsionaalne vastulöökk tekitas kiirelt palju vastukaja ka välis-meedias.

Hetkeseis. Sõnavahetusest sai inspiratsiooni muusikateos "Nostra culpa", mis esietendus tänavu aprillis Tallinnas Mustpeade majas. Kummal on õigus, kas kasinuse ja kärpimise pooldajatel või kulutamise ja laenamise apologetidel nagu Krugman? Viimasel ajal on kaalukauss kaldunud Krugmani kasuks, kärpekavade pooldajaid on tabanud järjest mitu tagasilööki. Seevastu kinnitas peagi eurotsooni-ga liituva Läti peaminister Valdis Dombrovskis viimati, et Krugman eksib ja vähemasti Läti suhtes pole tal õigus.

HOMME

Millised muudatused tulevad väikelaeva
juhi loa tegemisel?

LOE ÄRIPÄEVAST



ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Maksuametile käivad
kütusepettused üle jõu

Kütuseturul taas õitsele lõõnud petuskeemide lõpetamine on maksu- ja tolliametile keeruline sõda, kus väikesest võidukast lahingust ei piisa. Kuna salakütuseäris liikuvad summad on väga suured, on suur ka petturite riskivalmidus.

Vähe sellest, petturite äri on nii kasumlik, et endale suudetakse appi palgata kogenud juriidilised nõustajad, kes suudavad tagada vett pidava jokk-skeemi, mille peale maksuameti hammas ei hakka.

Küllap on paratamatu, et maksuhaldur on petturite tegevusest alati sammu või paar maas. Kuid kui petukütuse osakaal moodustab juba kuni 20% turust, on põhjust maksu- ja tolliameti suutlikkuse pärast muret tunda.

Kui varem valmistasid maksuametile peavalu eelkõige käibemaksupettused, siis nüüd on levima hakanud ka massiivsed aktsiisipettused. Tagatistrahva nõudmise vormistamisega seaduseks õnnestus küll maksulaekumist oluliselt parandada, kuid praeguse seisuga tuleb tunnistada, et eduelamust jagus napilt paariks aastaks. Ühtlasi jäi vähemaks kütust müüvaid ettevõtteid, mis muutis järelevalve lühikeseks ajaks lihtsamaks.

Nutikad petised. Suuremad kütusemüüjad prognoosivad, et tänavu võib kütuseturult maksudena saamata jääda sama suur summa kui enne seaduse vastuvõtmist, rohkem kui 60 miljonit eurot. Ka käibemaksuprobleem ei ole kuhugi kadunud, küll aga on petturid muutunud nutikamaks. Käibemaksu ei küsita tagasi enam mitte kütuse, vaid mõne teise kaubagrupi edasimüügi pealt, mille liikumist on raske jälgida.

Samuti on levinud kerge kütteõli sissetoomine, millest saab kohapeal justkui võluväl kvaliteetse pähe müüdav mootorikütus. Reeg-

”**Kahjuks ei kehti valgekraeliste kurjategijate kohta ütlus “Varga peas põleb müts”.**

lina ei tunne ostja kütuse päritolu vastu huvi, eelistades lihtsalt odavamast.

Maksuametil on suuremad skeemid tegelikult teada. Loogiliselt kombel on ametil teada ka tarnijad, sh nendesamade odava kütuse hulgimüüjate omad, mille omanikud Äripäeva küsimustele vastates ülbelt teatavad, et neil ei ole tarnijate avalikustamise kohustust. Küsimus on tõestamises.

Juba ammu ei ole kütusepetturid enam mingid dressipükstes põhiharidusega tegelased, vaid kõrgkoolis käinud, juriidiliselt kompetentsed valgekraed, kelle skeemide kuritegelikkuse tõendamine käib paljudel juhtudel maksuametile üle jõu. Paberid on juriidiliselt vormistatud nii korrektselt, sageli spetsiaalselt tollis vahelejätmise korral esitamiseks, et kuskilt kinni võtta ei ole.

Võluvitsa ei ole. Kerge on maksuhaldurile ebakompetentsust ette heita ja kurta, et riik ei tee petturite ohjeldamiseks mitte midagi. Kurva reaalsuse ravimiseks üht ja ainsat rohtu välja pakkuda on väga raske.

Kuna klient müüjalt sertifikaati ei küsi ja tarneahela vastu huvi ei tunne, reguleeribki turgu ebaaus konkurentsieelis, mis teeb pika peale ausa kütusega kauplemise üldse võimatuks. Skeemitajate südametunnistusele koputamine on võimatu missioon. Tarbija suunamine ausa müügimehe poole nõuab aga palju aega – seda enam, et keda pole kätte saadud, seda ei peeta vargaks, nagu ütleb vene vanasõna.

Kahjuks ei kehti valgekraedest kurjategijate kohta enam ammu üks teine tuntud ütlus: varga peas põleb müts.

A Loe Äripäevast

KAANELUGU “Petukütus jälle turul” tänases lehes lk 4-5

Ülle Karu
10. juuni (sünd 1953),
Vikerraadio toimetaja

Eesti Ajalehtede Liit
õnnitleb

Haldi Normet-Saarna
10. juuni (sünd 1953),
Vikerraadio vastutav toimetaja

Eesti Ajalehtede Liit
õnnitleb

Eesti Plastitööstuse Liit
ESTONIAN PLASTICS ASSOCIATION

**Vajad PLASTIKUST
toodet?**

info@plast.ee
www.plast.ee

Felandia

www.elektrimootorid.com

Reparo!
www.reparo.ee

**ÄRIPINDADE
EHITUS, REMONT,
SISEVIIMISTLUS**

AVASTAMISRÕÕMU PAKUB AJ TOOTED

Tooted kontoris, lattu ja tööstusele.



Selle pingi ja kogu meie tootevalikuga
saad tutvuda meie kodulehel
– www.ajtooted.ee!

Teil ei ole vaja veeta palju aega ringi sõites mööda erinevaid müügikohti ning muretseda, kuidas te tooted endale kohale saate toimetatud. Helistage meile numbril **6000 270** ning võite rahulikult oma tellimuse meile edastada. Samuti võite tellida ka meie veebilehel www.ajtooted.ee. Lisaks kataloogi valikule leiate kodulehelt ka soodushinnaga tooteid ning saate lehitseda uusi veebikatalooge.



Olles kontorist väljas,
kasutage võimalust
tutvuda meie valikuga ning
vormistada tellimus ülimugavas
veebikeskkonnas

 www.ajtooted.ee  6 000 270

Üle
10 000
toote!

aj Kataloog



”Ivar Kohv: Pärast seadusemuudatusi valitses eelmisel aastal mõnda aega turul aus konkurents, kuid aasta lõpust hakkas olukord muutuma.

Neste Eesti peadirektor petukütuse pealetungist.

ÄRIPÄEV 10. juuni 2013

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

MAKSUD

Petukütus jälle turul. Iga viies liiter maksupettusega

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee



Kui vahepeal raporteeris maksuamet töövõitlust kütuse maksupettuste vähendamisel, siis viimasel ajal on lisaks käibemaksupettusele taas lisandunud aktsiisimaksupettused ja petukütuse osakaaluks hinnatakse juba kuni viienäikku kütuseturust.

“Ausatel müüjatel on praegu tõeliselt keeruline. Meie hinnangul on maksmata maksudega kütuse osakaal praegu kuni 20 protsenti turu mahust,” rääkis Neste Eesti peadirektor Ivar Kohv.

Kütteõli voolab sisse. Aastaid on petised riisunud riiki peamiselt käibemaksu kaudu, kuid viimasel ajal on lisandunud aktsiisimaksupettused. Peamiselt Leedust ja Poolast tuuakse kütust, mis on natukene spetsifikatsioonist välja aetud, ei vasta enam kaubakoodiga kütustele ega lähe aktsiisiga maksustamise alla. Kui ametliku statistika järgi on mootorikütuste import kahanenud, siis samal ajal on hüppeliselt kasvanud kerge kütteõli sissevedu.

Statoil Fuel & Retail Eesti ASi mootorikütuste müügidirektori Meelis Miguri sõnul on põhjust arvata, et mitu ettevõtet töötleb kerge kütteõli ümber diislikütusega sarnaseks tooteks ning müüb seda kvaliteetse mootorikütuse pähe.

Mitu Äripäevaga rääkinud turuosalist märkis, et suure hoobi annaks petuskeemidele, kui Orlen Eesti müüks sarnaselt Neste Eestiga aktsiisilaost välja kütust, millelt on kõik maksud juba makstud. Näiteks talvel oli periood, kus arktilist diislikütust müüs peamiselt Neste Eesti ja odavat kütust oli turul väga vähe.

“Loomulikult oleks see suur lahendus, kui mõlemad suured hulgimüüjad müüksid juba makstud maksudega kütust,” nõustus ka Eesti Öliühingu juht Toomas Saks. Kuid kedagi selleks sundida ei saa. Saksa sõnul hakkavadki petuskeemid hargnema aktsiisilaost ilma maksuta kütuse soetamise järel.

Hinnavahe 5 senti liitrit. Äripäeva käsutuses on mai lõpust mitme päevade diislikütuse hulgihin-

”Kas kütuselt jäävad maksmata kõik maksud või osa makse, see kütuse hinnas ei peegeldu.

Markoili omanik Jaan Soomets

nad, mis näitavad, et kohalikud firmad Jetoil ja Mark Oil suutsid pakkuda 3–5 senti liitri kohta madalamat hinda kui maaletoojad Orlen Eesti ja Neste Eesti. Kusjuures Mark Oil müüb sedasama Orlen Eesti kütust, vahendajate kaudu.

Jetoil ei soostunud oma hankijaid avaldama, märkides, et neil on aastane tarneleping mahus ca 70 000 tonni. Jetoili juhatuse liige Virgo Argo põhjendas madalat hinda erineva hinnakujundamisega, mis sõltub soetatud kauba maksumusest, laovarude suurusest, võetud futuuride ja valuuta positsioonidest. Argo pidas Jetoili hinnakujundust paindlikumaks kui Orlen Eestil ja Neste Eestil.

Mark Oili omanik Jaan Soomets nentis, et kütuse hinnaskaala on turul olnud viimastel aegadel väga kõiguv. “Kütusehinnad on seinast sein. Kas selle pealt jäävad maksmata kõik maksud või osa makse, see hinnas ei peegeldu,” märkis ta.

Orlen Eesti juht Siret Liivamägi ütles, et märkimisväärne osa Eesti jaekäibes olevast kütusest pärineb Orlenilt ning ei saa välistada, et mingi osa ostetud kütusest on hiljem osaline muude firmade tehingutes, kus käibemaks jääb tasumata. “Kuid otse ostavad meilt peamiselt pikaajalised partnerid, tuntud ning kütuseturul juba aastaid tegutsenud firmad. Tarnetingimuste muutmine on siiski üks teema, mida saame lepinguläbirääkimistes klientidega välja pakkuda,” ütles ta.

Arvamused erinevad. Ka Jaan Soomets põhjendas madalamaid hulgihindu hinnakujunemismudelitega. “Need on seotud dollari kursiga, ka tuleviku dollari kurssidega. Neste minu teada kujundab hindu kolme päeva valguses. Meie üks strateegia on kuu keskmine hind,” selgitas ta.

Maksuameti peadirektori asetäitja Egon Veermäe ütles, et 2012. a lõpus hakkas kütusesektoris levima skeem, kus aktsiisilaosiseselt langetati kütuse hinda, müües kütust läbi erinevate varifirmade. “Petturid kasutavad ära seda, et aktsiisilaos tehingute tegemisel ei pea ettevõttele olema majandustegevuse registreeringut,” märkis ta ja lisas, et sellised skeemid on väga konspiratiivsed ja nende pettuste tõendamine võtab aega.

Maksuameti ettepanekul võiks kehtestada täiendavad reeglid isikute registreerimisele käibemaksukohustuslaste registrisse, laiendada tagatiste mehhanismi ja piirata käibemaksu tagastamiste arvu.



Ä VÕRDlus

Kuidas mõni saab nii odavalt müüa?

Diislikütuse hulgihind 23. mail 2013. a, eurot liiter

Jetoil	1,159
Mark Oil NCC ja Bitest	1,176
Orlen Eesti ja Neste Eesti	1,213

ALLIKAS: ÄRIPÄEV

ALEXELA juhataja Ain Kuusik on kuri. Vahepeal suuresti suletud kütuse maksupettuste auk on taas lahti keeratud.

FOTO: ANDRAS KRALLA

Ä KOMMENTAAR

Uutes petuskeemides mängitakse kaubakoodidega

IVAR KOHV
Neste Eesti peadirektor

Pärast seadusemuudatusi valitses eelmisel aastal mõnda aega turul aus konkurents, kuid aasta lõpust hakkas olukord muutuma. Kuulda oli uutest skeemidest. Ausatel müüjatel on praegu tõeliselt keeruline.

Kõige teravamalt on seda tunda hulgiturul, kus kliendid liiguvad eeskätt hinna tõttu mujale. Oleme näinud hinnaerinevusi hulgihindades kuni

kuus senti liitri kohta. Nii palju odavamalt on võimalik aga müüa, kui riigile jäetakse maksud maksmata.

Kui paar aastat tagasi oli probleemiks ainult käibemaksupettus, siis praegu on lisaks tekkinud aktsiisimaksupettused, kus “mängitakse” kaubakoodidega. Diislikütusega sarnane toode tuuakse maa- le tõenäoliselt mõne muu KN-koodi all, mis ei kuulu aktsiisiga maksustamisele. Siis segatakse see diislikütusega ja

“muu toode” muutub diislikütuseks. See on süvenev trend. Aktsiisipettuste maht on meie hinnangul 50 miljonit liitrit ehk riigil jääb sel aastal kütuseaktsiisi saamata ligi 20 miljonit eurot. Lisaks veel küsitava kvaliteediga kütus.

Selle aasta ennustusena küündib laekumata maksude number ligi 50 miljoni euroni. Meie hinnangul on halli kütuse osakaal praegu kuni viiendik kogu turu mahust. Seega on asi piisavalt tõsine.

Ä KOMMENTAAR

Ka maksuamet ise võib sõita selle kütusega

TOOMAS SAKS
Eesti Öliühingu juht

Probleem on üleval eelmise aasta lõpust ja skeemid on läinud oluliselt keerulisemaks. Müüakse paberite järgi tuhandeid tonne mulda või metalle Leetu ja Lätisse. Ja küsitakse riigilt käibemaks tagasi. Meil oli kohtumine, kus maksuamet joonistas meile skeeme tahvli peale. Neil on kogu info olemas. Kurb on seda aga kõrvalt vaadata, sest mitte mingisugusti tulemust sellel ei ole. See

seltskond käib ülikonnas ning neile annavad nõu Eesti parimad advokaadibürood.

Ma olen selles veendunud, et suure tõenäosusega kiirabi, politsei ja ka maksu- ja tolliamet ise sõidavad või on sõitnud maksupettusega kütusega. Riigihankel pole muud võimalust, kui sa pead eelistama odavamat pakkumist.

Võiks hakata käibemaksu koguma aktsiisiladude kaudu. See ei lähe kokku jälle kõikide eurodirektiividega.

”Kurb on maksuametit kõrvalt vaadata.

Toomas Saks võitlusest maksupetturitega

50

miljonit eurot hinnatakse tänavu riigile saamata jäänud aktsiisi- ja käibemaksu osaks kütusepettustelt. Selle eest saaks ehitada kümneid kilomeetrid häid teid.

ALLIKAS: AP

10. juuni 2013 ÄRIPÄEV

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee



Kuusik: praegu on valus tegutseda

Alexela Oili juhataja Ain Kuusik ütleb, et ettevõtte pole rohkem kui pool aastat võitnud ühtegi hanget. Konkurendid suudavad alati kahtlaselt odava hinna välja võluda.

Kas te iga päev võrdlete kütusehüüjate hindasid? Jah. Oleme osalenud hinnapakumistega suurte ettevõtete nädalahangetel. Juba 6–7 kuud ei ole me võitnud mitte ühtegi hanget. Saame tagasisidet, kus näidatakse meie hind ja mingite anomaalsete ettevõtjate hinnad, mis on olnud ka 5–6 senti hulgihindades odavamad.

Nii suur vajadus on odava kütuse järele, et pole vahet, kust see tuleb? Jah, tegelikkuses on lihtne neid hankeid võita. Näiteks bussifirma tarbib näda-

las 50 000–60 000 liitrit kütust. Teed talle hankepakkumise. Ostad ühe autotäie sisse seda odavat kütust, ülejäänud võid Nestest või Orlenist osta ja segad odava kütuse sinna sisse ja hind on nii palju alla löödud, kui vaja.

Talvel oli periood, kus odavam kütust ei liikunud? See oli tingitud külmast talvest. Põhiliselt tõi artilist diislikütust maa-le Neste Eestis, kes on ka meie kütuse tarnija neljandat aastat. Ei olnudki muud kütust võtta.

Kütuseäris ju teatakse, kes millise hinnaga müüb. Samas midagi ei muutu? Las tanklaketid ütlevad, kust nad kütuse ostsid ja avalikustavad tarneahela. Kui keegi mingil põhjusel ei vasta või keerutab, siis vähemalt on tema südametunnistust riivatud.

Ä Üks küsimus
Mis oleksid kiired ja tõhusad lahendused maksupettuste ohjeldamiseks?

MEELIS MIGUR
StatOil Fuel & Retail Eesti ASi mootorikütuste müügidirektor

Käibemaksupettusega jääb riigil iga kuu saamata hinnanguliselt 3–4 miljonit eurot maksutulu. Aktsiisiladusid on Eestis piiratud arv. Maksuhaldur võiks oma töötaja suunata igasse aktsiisilattu, kes jälgiks kõiki laos toimuvaid tehinguid, võrdleks tehingu hinda õiglase turuhinnaga ja kõik tehingud peaksid saama enne toimumist maksuhalduri töötajalt kinnituse.

Ä Paar küsimust
Vastab Mark Oili omanik Jaan Soomets

Kust on pärit Mark Oili kütus? Valdavas osas ikkagi Orlen Eestilt. Ja ka teistelt edasimüüjatelt. **Te ostate otse Orlen Eestilt või on seal veel firmasid vahel?** Seal on veel vahel firmasid.

Miks see nii on? Kas või juba sellel põhjusel, et Mark Oilil ei ole praegu kütuse maalelubamise õigust.

Aga Orlen Eestilt saaksite ise otse osta? Saaksin osta, aga võib-olla need kogused, mida me ostame, ei ole ühtpidi nii atraktiivsed ja seepärast ei saa kasutada kõiki mainitud finants- ja börsinstrumente.

LIPUMAST – elegantne visiitkaart

Hinnad al 220 €

AS Flagmore;
Põlluaasa, Kolu küla, Kose vald,
75121 Harjumaa;
tel 646 5222, 503 6399;
info.ee@flagmore.com;
www.flagmore.ee



KOHTULAHEND

Maksuametil jäi ettevõtte üleminek läbi surumata.

Vaidlus tehingu käibemaksu üle

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee



Ligi nädalapäevad tagasi võitis ettevõtte Aurincop OÜ maksu- ja tolliametit ning prokuratuuri riigikohtus, kus kohus andis andis täpsemad juhised, kuidas teha vahet kinnistu müügil ja ettevõtte üleminekul.

Esmapilgul oli tegemist kahe firma sooritatud lihtsa tehinguga, kuid see tõi kaasa maksu- ja kriminaalmenetluse lahendid. Ekspertide hinnangul võivad lahendid luua pretsedendi või anda suunise olulise juhendmaterjali loomisele, mis aitaks ettevõtteid, kes sooritavad tehinguid kinnisvara ja kinnistutega.

2009. aastal ostis Aurincop OÜ firmalt OÜ Lindram Invest viimase ainsa vara, kinnistu Viimsis Tammneeme külas. Tehingu hind oli enam kui 12 miljonit krooni, sealhulgas käibemaks 2 050 000 krooni. 2009 aasta maksustamisperioodi lõpus soovis ettevõtte riigilt sisendkäibemaksu tagastust, mis päädis kinnistu omandanud Aurincop OÜ jaoks kriminaal- ja maksumenetlusega.

Haldur pidas tehingut teeselduks. Nimelt leidis maksuhaldur, et tehing oli näilik ning selle varjus toimus hoopis Lindram Invest OÜ üleminek, mitte aga kinnistu omandamine. Ettevõtte üleminekul ei teki käibemaksukohustust ega ka hilisemat käibemaksu tagastusnõuet. Seejuures lähivad tavaliselt ettevõtte ülemineku puhul ettevõtte ostjale kaasa ka müüja maksuvõlad. Madalamates kohtuotsustes on kirjas, et maksuhalduri hinnangul oli lepingute sõlmimise eesmärk Aurincop OÜ-le sisendkäibemaksu mahaarvamise õiguse tekitamine.

Kui tavapärastelt maksab käibemaksu ostja müüjale ning müüja käibemaksu omakorda riigile, siis Lindram Invest OÜ deklareeris küll käibemaksu, ent seda riigile ei tasunud. Lindram Invest OÜ anti kohtu alla ka süüdistatuna kuriteole kaasaaitamises põhjendusega, et tehingu osapooled jätsid käibemaksu tasumise teadlikult maksejõuetu firma Lindram Investi kanda.

Mis on mis Aurincop OÜ

ASUTATUD aastal 2000
PÕHITEGEVUSALA: enda või renditud kinnisvara üürileandmine
JUHATUSE LIIGE: alates 2000. aastast Olev Mihkelson
OMANIK: Olev Mihkelson

OÜ Lindram Invest

ASUTATUD aastal 2005
PÕHITEGEVUSALA: enda või renditud kinnisvara üürileandmine
JUHATUSE LIIGE: 2006-2009 Allar Mihkelson
2006-2009 Olev Mihkelson (Aurincop OÜ omanik)
2009- Allan Selter (ärikeeld alates 30. november 2012)
OMANIK: 2005-2009 Allar Mihkelson
2009 Olev Mihkelson
2009-2011 Allan Selter
Äriregistris märke: kustutamishoiatus



Kui õigusspetsialistid peavad kriminaalkollegiumi otsust võimaluseks riigi raha enam perspektiivitutele menetlustele mitte kulutada, siis maksuamet on arvamisel, et kriminaalmenetluste lõpetamisi see kaasa ei too, vaid annab hoopis tuge selliste juhtumitega edasi tegeleda.

Otsus toob selguse majja. Advokaadibüroo LAWIN vandeadvokaat ja maksuspetsialist Rait Kaarma, kes oli vaidlustes üks Aurincop OÜ esindajaid, ütles, et maksuhaldur on ettevõtte üleminekut kasutanud tihti õigustamatult ja ebaõiglaselt nn kurja karjatamise instrumendina. Kriminaal- ja halduskollegiumi otsus annab tema sõnul nüüd parema selguse, kuidas teha vahet tavalisel kinnisasja müügitehingul ja ettevõtte üleminekul ning seega võivad sellest lahendist võita nii need, kes alles plaanivad kinnisasjade tehinguid kui ka need, kellel on selleteemalisi tsiviil-, maksu- või kriminaalvaidlusi.

Kaarma hinnangul seadis riigikohus piirid maksuhaldurile ettevõtte ülemineku kontseptsiooni kasutamisel, mis kokkuvõttes on kasulik nii riigile kui ka ettevõtjatele. Küll aga rõhutas Kaarma, et tegelikult oleksid sellised vaidlused ärahoitavad täpsemate regulatsioonide kehtestamisega. Kuigi Eestit üldiselt ohustab ülereguleerimine, siis isikute põhiõigustes, sealhulgas maksuõiguses, valitseb Eestis pigem alaregulatsioon. Võib isegi väita, et seadusandja on oma töö riigikohtule delegeerinud, märkis Kaarma.

Maksuameti juriidilise osakonna peajuristi Revo Krause sõnul andis riigikohus kriminaalkollegiumi lahendis õiguspraktika ühtlustamiseks hinnangu ka maksukelmuse katsele, mis ühtib maksuameti seisukohaga. "Seega ei too see kaasa kriminaalmenetluste lõpetamisi. Pigem annab tuge selliste juhtumitega edasi tegeleda," kinnitas Krause.

Gustav Poola on 12 aastat töötanud tegevdirektorina juhtivas elektroonikaettevõttes Artec Group, mille klientide seas olid näiteks STMicroelectronics ja National Semiconductor. Enne Artec Grupi töötas Poola ettevõttes ZF Micro Solutions, Fujitsu ja Cabelco Technologies.

Ainulaadne turvalisus. Gustav Poola selgitas, et ajatempel tä

ADVOKAADI-BÜROO LAWIN vandeadvokaat ja maksuspetsialist Rait Kaarma näeb, et riik on maksuõiguse regulatsiooni jätnud paljuski riigukohtu kaela. FOTO: ANDRAS KRALLA

Guardtime'i juht keskendub Eestile. Tõstab usaldust

JOOSEP LAIK
joosep.laik@aripaev.ee

Ajatempliteenust pakkuva Eesti idufirma uus juht Gustav Poola keskendab ettevõtte tegevuse tehnoloogia rakendamisele Eestis. "Plaanis on leida uusi võimalusi Eesti tööstussektoris," kommenteeris juunis juhtimist alustav Poola.

Ta näeb tootele suurt potentsiaali pilvetechnoloogia järjest laialdasemal kasutusvõtul. "Guardtime sobib pilveplatvormide usalduse tõstmiseks ja seal hoitavate andmete säilitamisel," märkis ta.



GUSTAV Poola kasuks rääkis kogemus. Ta kasvas idufirma Artec professionaalseks ettevõtteks ja valmistas edukaid tooteid, nt väheenergia- ja ruumitarbimisvajadusega arvutisari ThinCan. FOTO: ANDRAS KRALLA

Poola on avatud ka ideele jätkata koostööd eelmise juhi Raul Vahisaluga, kes läks üle digitaalsetid merekaarte tootvasse Navionicsisse. "Kuna tegemist on ettevõttega, milles tegeldakse digitaalobjektidega, hoiame sidet ja leiame koostöövõimalusi. Olen kindel, et ta peab seal meeles ka Guardtime'i tehnoloogiat," lausus Poola.

Valdkonnas kogenud. Guardtime'i tegevdirektor Mike Gault ütles, et Gustav Poola võeti tööle tänu eelnevale kogemusele edukate toodete loomisel. "Soovime

rakendada tema oskusi seadmete kavandamisel, mis aitaksid täiustada Guardtime'i kompetentsi riistvara arendamise valdkonnas," kommenteeris ta.

Kaarma hinnangul seadis riigikohus piirid maksuhaldurile ettevõtte ülemineku kontseptsiooni kasutamisel, mis kokkuvõttes on kasulik nii riigile kui ka ettevõtjatele. Küll aga rõhutas Kaarma, et tegelikult oleksid sellised vaidlused ärahoitavad täpsemate regulatsioonide kehtestamisega. Kuigi Eestit üldiselt ohustab ülereguleerimine, siis isikute põhiõigustes, sealhulgas maksuõiguses, valitseb Eestis pigem alaregulatsioon. Võib isegi väita, et seadusandja on oma töö riigikohtule delegeerinud, märkis Kaarma.

Ainulaadne turvalisus. Gustav Poola selgitas, et ajatempel tä

hendab digitaalsete dokumentide allkirjastamist. Digitaalallkiri koosneb sisust, ajast ja kohast. "Kui keegi üritab dokumenti muuta, jääb see nähtavaks ja järgnevad juba teised protsessid, kus dokumendi omanikku alar-meeritakse. Ajatempliga kaitsitud digitaalse objekti muutmine on võimatu, ilma et see jääks avastamata," sõnas Poola.

Digitaaltempel on maailmas ainulaadne. Praegu ajatembeldavad Guardtime'iga oma dokumente näiteks SEB Pank, Brother Industries, China Post ja Jaapani online-pank Rakuten.



Ä Kommenteaar Õigus ei tohi areneda ettevõtja arvel

TANEL MOLOK
Advokaadibüroo Sorainen AS jurist

Kõnealused lahendid kinnitavad seda, et maksukohustuslased peavad tegutsema üsna segastes ettevõtlustingimustes. Heauskelt tehinguid tegevad isikud peavad iga tehingu puhul kartma, et aastate pärast võib tulla maksuhaldur ja tehingud oma suva järgi ümber kvalifitseerida.

Ka sellest lahenditest nähtub, et ühe suhteliselt lihtsa tehingu õiguslike tagajärgede selgeks vaidlemiseks kuulub kõigil osapooltel ja kohtutel tohutult ressursi. Oleks viimane aeg astuda mingeidki samme, selgitamaks, millised on konkreetsed eeldused, et maksuhaldur saaks üldse tehingute ümberkvalifitseerimise libedale teele asuda. Mingisuguseid pidepunkte oleks selles küsimuses ju ometi võimalik maksukohustuslastele anda.

Suurenenud õiguskindlus võimaldaks vältida nii mõndagi arutat ressursikulutamist, et vaielda taas kohtus selgeks küsimusi, mida oleks võimalik seadusandlikul tasemel või maksuhalduri juhendamaterjali abil lahendada.

Maksuõiguse ning praktika areng kohtuvaidluste kaudu on iseenesest paratamatu, kuid aktsepteerida ei saa seda, et õiguse areng toimub hammasrataste vahele jäänud ettevõtjate raha ja tervise arvel.

Ühiselt messile

Eesti IT- ja telekomisektori ettevõtteid osalevad järgmisel aastal ühisstendiga maailma suurimal mobiilimessil Mobile World Congress Barcelonas 24.-27. veebruaril. See on mobiilivaldkonna olulisim sündmus.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus katab stendipinna üürimise, projekteerimise ja ehituse kulud, ühisvideomaterjalide ja ühise reklaamkataloogi tootmise ja materjalide transpordi.

ARIPA.EE

ENERGIA

Põlevkivi osatähtsus kahaneb

Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on vähendanud põlevkivi osatähtsust Eesti elektritootmises. Elektri kogutoodang oli mulju 7 protsenti väiksem kui aasta varem, teatas statistikaamet. Toodang taastuvatest energiaallikatest suurenes ligi neljandiku võrra. Elektri kogutoodangu vähenemist mõjutas soodsam import Põhjamadest. Import Soomest moodustas kogu impordist 60 protsenti.

LENNUNDUS

Estonian Air kaotas mais iga teise reisija

Estonian Airiga reisis mais ligi poole vähem inimesi kui aasta tagasi samal kuul. Reisijaid oli 52 755, neist 52 284 regulaarlendudel. Aasta tagasi kasutas regulaarlenne 98 439 reisijat.

"Mais oli Estonian Airi istekohtade arv 45,5 protsenti väiksem kui 2012. aastal ja 23% väiksem kui 2011. aasta samal perioodil. Seega oleme suutnud oma lennukeid paremini täita," kommenteeris Estonian Airi kommertsjuht Rauno Parras.

Kolleegium leidis, et juhtumil ei olnud suurelatuslikku maksukelmuse subjektiivset koosseisu, sest ei tuvastatud süüdistatavate tahtlust esitada maksuhaldurile valeandmeid.

Kinnistu pole ettevõtte. Advokaadibüroo Sorainen ASI juristi Tanel Moloki sõnul ei ole riigikohtu lahendites käsitletud juhtum esimene ega ainus, kus maksuhaldur väidab, et buumiajal alustatud ja kriisiaastatel toppama jäänud kinnisvaraarendus on tegutsea ettevõtte, mis kinnistu müügiga üle läheb. Võib juhtuda, et tegelikkuses ei ole kinnistul mingisugust tulu teenimisele suunatud tegevust toimunud juba aastaid, mistõttu ei tule mõistlikul maksukohustuslasel pähegi seda ettevõtteks käsitleda, selgitas ta.

Kui uued omanikud üritavad kinnisvaraarendusele elu sisse puhuda, avastavad nad üllatusega, et on maksuhalduri arvates ühes kinnistuga soetanud ka ettevõtte. Tagajärjed ei pruugi olla eriti meeldivad – lisaks tasutud käibemaksu mahaarvamise keelamisele tuleb kinnistu ostjal silmitsi seis-

ta eelmise omaniku võimalike kohustustega, sest maksuhalduri käsitluse järgi on need koos ettevõttega ostjale üle läinud. "Loodetavasti peatavad riigikohtu lahendites toodud seisukohad mõnevõrra maksuhalduri hoogu ettevõtte ülemineku sätete liialt laial rakendamisel ning annavad kinnistut soetavatele isikutele suurema kindluse selles, et nad ei ole ostuga tahtmatult kaasa saanud ettevõtet," märkis Molok.

Õigusspetsialistide ja maksuameti peajuristi arvamused selliste juhtumite sagedustest erinevad kardinaalselt. Krause hinnangul jääb juhtumite arv pigem majanduslanguste perioodi, kus selliste skeemidega üritati päästa ettevõtlust ning viia äriühingu toimiv majandusüksus teise äriühingusse ja jätta kohustused võlausaldajate ees vanasse äriühingusse. Tõenäosus, et maksuhaldur suudab maksumenetluse käigus tuvastada ettevõtte ülemineku on üpris suur, märkis Krause.

Kõnealune lahend ei põhjusta tema hinnangul kriminaalmenetluste lõpetamisi ega pole ka põhjust arvata, et tekitab sarnaseid juhtumeid juurde.

BSA: Eesti arvutipoed pakuvad pirraattarkvara

Sajast Eesti arvutipoe teenidajast üheksa andis kliendile juhiseid tarkvara illegaalseks hankimiseks või oli valmis litsentseerimata tarkvara ise arvutisse paigaldama. See selgus intellektuaalomandi kaitse organisatsiooni BSA | The Software Alliance uuringust.

"Selline ebaseaduslik tegevus kahjustab õiguspäraselt käituvate konkurentide äri ja mõjub kahjulikult kogu riigi majandusele. Ettevõtted, mis pakuvad pi-

raattarkvara või juhendavad seda kasutama, peavad teadvustama sellise käitumise tagajärgi ja olukorda muutma," kommenteeris organisatsiooni esindaja, vandeadvokaat Kaido Uduste.

Tema sõnul ei maksa imestada, et ligi pool Eestis kasutusel olevast tarkvarast on litsentseerimata, kui juba arvutipoodides klientidele piraattarkvara pakutakse. "Oluline on kõikidele rikkumistele adekvaatselt reageerida. Vähemalt sama täh-

tis roll on ka tarbija harimisel. Võimalus piraattarkvara kasutada raha ja aega säästa on ebatõenäoline. Pahavaraga kaasnevate probleemide lahendamine läheb tunduvalt kulukamaks kui originaaltarkvara soetamine," lisas Uduste.

BSA | The Software Alliance korraldas esimeses kvartalis arvutipoodidesse kontrollkülastusi, et selgitada poodide seotust piraattarkvara pakkumisega.

ARIPA.EE

SÕPRUSE ÄRIMAJA ÜÜRILE ANDA BÜROOPINNAD KÕIK EELDUSED EDUKS



Sõpruse Ärimaja asub vaid viie minutilise autosõidu kaugusel Tallinna kesklinnast, linna aktiivses tsoonis. Siin on loodud kõik eeldused teie ettevõtte äritegevuse eduks.

ÜÜRIINFO / Andrei Kokk / 6 805 404 / 56 805 404 / andrei.kokk@ellkinnisvara.ee
WWW.SOPRUSE145.EE / Sõpruse pst 145, Tallinn



Kagu-Eesti suurim kaubanduskeskus Kooli 6 Võru



kagukeskus

shopping center

VABAD ÜÜRIPINNAD

II korrus
B7A, suurusega 154 m2
B6, suurusega 419,7 m2
B2 suurusega 294,2 m2
(B2 üüripinda on võimalik üürida koos sisustusega või ilma)
III korrus
büroopind C4 suurusega 77,1 m2

Üüriinfo:
Tel. 503 1557
marge@semuehitus.ee

www.kagukeskus.ee

PÄIKESEPANEELID

Tollid tõstavad hinda. Eestis projektid kalevi alla

”

Kui Hiina sunnitakse hindu tõstma, siis tõstavad kõik teised ka ja aasta-poolle pärast on teised Aasia tootjad asemel, Euroopa tootjat see ei kaitse.

Solarstreet
OÜ juht Urmo
Lehtveer

A SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee



Päikeseenergia projektid võivad Eestis uuesti kalevi alla minna, kui Euroopa Liidu ja Hiina vastasseis lõpuks tõesti kõrgete trahvitollidega päädib.

“Me oleme Eestis enam-vähem selle piiri peal, kus päikesepaneeli hind on nii palju kukkunud ja elektri hind nii palju tõusnud, et päikeseenergia süsteemidel hakkab juba mingi majanduslik mõttekus tekkima,” rääkis Eesti Päikeseenergia Assotsiatsiooni juhatuse esimees ja firma Energo-gen juhataja Rein Pinn.

“Kui me viskame sinna nüüd 40protsendise tolli peale, siis kaob ta jälle olematusesse. Projektid jäävad kalevi alla ootama kas paneeli hinna kukkumist või elektri hinna tõusu.”

Eesti ei toeta kaitsetolle. Eesti riik koos veel 17 ELi liikmesriigiga ei toetanud Euroopa Komisjoni, mis kehtestas Hiinat dumpingus süüdistades 6. juunist kaitsetollid Hiina päritolu toorikkristallplaatidele, päikesepaneelide elementidele ja päikesepaneelidele. Algselt madalamal tasemel, et ärgitada Hiinat veel läbi rääkima ja muid lahendusi leidma. Ent kui kõnelused vilja ei kannu, jõustuvad augustis trahvitollid juba täies mahus, keskmiselt 47,6% tasemel.

“Kõik maailmakaubanduses osalejad, WTO liikmed, sh Hiina, peavad kinni pidama rahvusvahelise kaubanduse reeglitest,” pareeris Euroopa Komisjoni kaubanduse peadirektoraadi direktor Signe Ratso küsimuse proteksionismist Euroopas. “Dumpinguvastased tollid on täiesti legaalne meede ebaausa konkurentsi vastu võitlemiseks.”

Ratso sõnul näitas Euroopa Komisjoni üheksa kuud kestnud uurimine, et Hiina tootjad on müüdnud päikesepaneele Euroopas turuväärtusest 88% odavamalt. ELis on kadunud 25 000 töökohta.

Turukaitsemeetmeid toetab Tänassilma tehnopargis paneele ja päikeseenergia tootmiseks vajalikke tarvikuid tootva OÜ NAPS Solar Estonia juhataja Ander Pukk. “Leian, et tollid on vajalikud ja



21

miljardit eurot moodustas 2012. aastal Hiina toorikkristallplaatide, päikesepaneelide elementide ja päikesepaneelide eksport ELi turule.

põhjendatud,” ütles ta, olles isegi pettunud, et need kehtestati praegu vaid 11,8% tasemel.

Puki sõnul on see otseselt Hiina-poolne kaubandusreeglite rikkumise mõju, et paari aastaga on Euroopas hulk päikesepaneelide tootjaid pankrotti läinud. Eriti suuremad projektid, kus arvutatakse hinnanumbreid neli kohta pärast koma ja iga number on suure kaaluga, on olnud valdavalt Hiina tootjate käes. “Eurooplane pole saanud ausalt konkureerida,” nentis Pukk.

Hiina tootjatel on kasutada erinevad soodustused – tasuta maa tehase ehitamiseks või erinevad kohalike omavalitsuste soodustused. Hiina Arengupank annab laenu, mis võib kergesti muutuda tagastamatuks abiks. Nii on Hiina osakaal Euroopa päikesepaneelide turul juba ca 80%.

“Meid mõjutab see positiivselt,” kommenteeris Pukk tollide kehtestamist. “Meil on selle tagajärjel rohkem kliente ja müügivõimalusi.”

Enamik OÜ NAPS Solar Estonia toodangust läheb eksporti. Eesti turu kohta ütles Pukk, et siin po-

le Hiina paneeli hinnaelist eriti tunda. Küllap läheb vahe paigaldajate kasumisse. “Mina olen oma Euroopa paneeli hinnaga täiesti konkurentsivõimeline,” märkis Pukk, nentides, et huvi päikeseenergia vastu on Eestis üle ootuste hea ja paraneb.

Tegutsemine toimub siiski alles mikrotasandil. Üks põhjus on, et Eestis ei toetata päikeseenergeetikat nii heldelt kui paljudes muudes Euroopa riikides, kus sellest on tekkinud juba oma hädad. Potentsiaali on Eestis aga hoolimata pikast pimedast talvest. Praegu hindab Rein Pinn Eestis installeeritud tootmisvõimsuseks, mis on ka võrku ühendatud, 1000–1200 kW.

Tasuv investeering. “Kui suurtel süsteemidel suudetakse installeerida hinnaga alla 1,3 eurot vatti kohta, siis oleks see täitsa mõistlik,” rehkendas Pinn, kes peab raha panemist päikesepaneelidesse paremaks kui fondiinvesteeringut. “Tasuvusaeg kümme aastat ja 10% tootlust aastast – pole paha. Elektrit on alati vaja, see on nagu aamen kirikus.”

Walesa: praegune kapitalism kaob. Vaja uut 10 käsku

A ROMET KREEK, VARSSAVI
romet.kreek@aripaev.ee

Varssavi aktsiaesmaemissioonide ürituse IPO Summiti aukülastamine Lech Walesa ütles, et kapitalism ei jää pidama.

Endine Poola president ja ametiühinguliikumise Solidaar-sus liider, 69aastane Walesa lausus, et tema põlvkond on juba küllalt teinud ja nüüd on uute kord muutusi ellu viia.

Tema hinnangul on kommunistlik majandussüsteem end ammendanud, kuid kestma ei jää ka praeguses vormis kapitalism. Walesa ütles, et tema poole on pöördunud nii USA kui ka



“KAS oleme juba piisavalt kannatanud ja verd valanud, et nii mitte jätkata?” küsis Lech Walesa ja soovitas järeltuleval põlvkonnal kõigil teemadel debatteerida. FOTO: BLOOMBERG

Lähis-Ida protestijad, kuid ta ei ole nendega ühisosa leidnud. “Kõik need protestid on olnud kapitalismi vastu, aga ükski nendest ei ole pannud kahtluse alla eraomandit.” Ta märkis, et protestijatele tuleb tööd anda ja seda saavad teha need, kellel on ärid ja kapital. “See ei ole valitsuste rida.”

Ausama poliitika poole. Walesat vaevab demokraatia tulevik. Ta nõudis suuremat läbipaistvust. “Kui poliitik petab, ei tohi 15 aasta jooksul tema ega ükski ta pereliige saada valituks,” lausus ta. Walesa selgitas, et uute

reeglitega maailma jaoks on tarvis värsket kümme käsku, aga mis sinna kirja panna, on noorte arutada.

Ukraina toidab kogu Euroopa. Walesa kunagine unistus oli, et Poola pääseks Euroopa Liitu ja NATOsse. Kui küsiti, mis on tema järgmine unistus, maalits ta järgneva kujutluspildi.

“Unustage kõik vana ja praegused piirid. Poliitikud võiksid olla koos suure õhupalli peal ja vaadata Euroopa kohal alla, mida Jumal on neile andnud. Mõnes kohas on mäed, mõnes kohas kaunid rannad. Kohati on

väga viljakas mullastik. Kus on mägin, seal võiks olla tööstus, kus rannad, seal puhkepiirkonnad. Kus on hea mullastik, seal põllumajandus.”

Ta märkis, et Ukraina muld on nii hea, et kui Ukraina oleks Euroopa Liidus, kukuks Poola, Saksamaa ja Prantsusmaa põllumajandus kokku.

“Ukraina võiks kasvatada üksikogu Euroopa toidu, kuid sellisel juhul ei tohi nad tööstustoodangut toota. Kui Ukraina ostab Euroopa tööstuskaubad, siis on meil raha, mille eest osta Ukraina toidukaupa ja vastupidi. Alternatiivi ei ole,” ütles ta.



TOLLID Hiina paneelidele tähendavad Eestis toodetud päikese-paneelidele rohkem müügivõimalusi, mõõnis OÜ NAPS Solar Estonia juhataja Ander Pukk.

FOTO: RAUL MEE

Tollid pole veel lukus

Euroopa Komisjonil on voli kehtestada Hiina paneelidele vaid esialgsed tollid – lõpliku otsuse teevad ELi liikmesriigid detsembris ja enamik riike on praegu tollide vastu.

Euroopa Komisjon taotleb aga dumpingukahtluste uurimiseks juba täiendavaid volitusi, kuna mitte ükski taastuvenergia valdkonnas on ilmne, et nii liikmesriigid kui ka Euroopa suurfirmad ei söanda Hiina peale kaevata, kartes kaotada üliolulist kasvuturgu.

“Ma ei pea ilmselt kordama, et õiguskorra järgimine on Euroopa Liidu jaoks keskne printsiip,” kaitses kaubandusvolinik Karel De Gucht Euroopa Komisjoni positsiooni.

Hiina, mille jaoks taastuvenergeetika on riiklik prioriteet, reageeris tollidele teravalt ja võttis vastukäiguna uurimise alla Euroopa veinide ekspordi Hiinasse. Eelkõige kannataks sellest tolle toetav Lõuna-Euroopa eesotsas Prantsusmaaga. Saatuse irooniana on veinitootmine ka kaubandusvolinikul endal.

Lisaks riskile vallandada kaubandussõda Hiinaga on tollid päikesepaneelidele vastuolulised ka Euroopa enda jaoks.

Need on vastuolus ELi kliimaeesmärkidega, halvendades väljavaateid ka uue ülemaailmse kliimakokkuleppe sõlmimiseks. Samuti põrkuvad siin Euroopa tootjate ja tarbijate huvid.

Kui nüüd tollid päikesepaneelide hinda tõstavad – ja kindlasti mitte ükski Hiina tootjatel – väheneb Eestis päikeseenergia projektide atraktiivsus.

“Kui palju väheneb, raske öelda. Aga kindlasti väheneb,” hindas tollide mõju paigalduse ja projekteerimisega tegeleva Energiapartner OÜ tegevjuht Mikk Saar. Saar tolle ei toeta – paneelide tootjad on vaid üks osa kogu ahelast.

Ka Solarstreet OÜ tegevjuht Urmo Lehtveer leiab, et Eesti otsus tolle mitte toetada oli mõistlik.

“Kui Hiinat sunnitakse hindu tõstma, siis tõstavad kõik teised ka. Aasta-poole pärast on teised Aasia tootjad asemel. Euroopa tootjat see küll kuidagi ei kaitse,” ütles ta.

Eesti olukorda päikeseenergeetikas võrdles Lehtveer Saksamaaga aastal 2000, mil eeldused arenguks on tekkinud, kuid asi ise tundus veel utoopiline. Puudu on Eestis ambitsioonikatest eesmärkidest riigi tasandil.

“Püütakse nihverdada vana asjaga. Maailm liigub teises suunas,” ütles Lehtveer.

Prantsusmaal töötus 15 aasta kõrgeim

Prantsusmaa töötuse määr tõusis 2013. aasta esimeses kvartalis 10,4 protsendini, mis on kõrgeim tase pärast 1998. aastat. Kui lisada arvestusse Prantsusmaale kuuluvad territooriumid ja saared, tõuseks töötuse määr 10,8 protsendini, märkis Prantsuse riiklik statistikaagentuur INSEE.

Eelmisel kuul avaldatud aruande järgi vähenes Prantsusmaa SKT aasta esimese kolme kuuga 0,2%. “Prantsusmaal on pal-

ju sisetemasid, millega maa-delda,” ütles majandusteadlane Tom Bewick. “Riik peab töösedusi reformima, et tööturg oleks efektiivsem.”

Prantslaste INSEE hoiatab, et viimased riigi töötuse numbrid on ainult prognoos, kuna agentuur kasutas viimases kvartalis andmete kogumiseks ja mõõtmiseks uusi meetodeid. Aruane ei sisaldanud noorte töötuse jaotust.

ARIPAEV.EE

SEADUS

Ministeerium uurib parteide liikmelisust

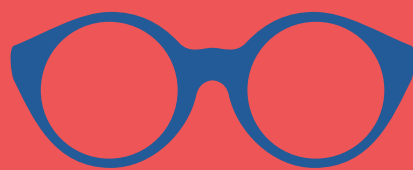
Justiitsministeerium alustab täna analüüsi, et selgitada, kas erakondade liikmelisuse regulatsioon on mitmeti tõlgendatav. “Oleks mõistlik hinnata õiguslikku olukorda ja otsustada, kas on vaja teha muudatusi, vältimaks ebaselgust ja mitmeti tõlgendatavust. On ette tulnud probleeme, kus isik on liikmete nimikirjas, aga tegelikkuses tal selleks tahe puudub,” märkis ministeeriumi avaliku õiguse talituse juhataja Illimar Pärnamägi.

POLIITIKA

Reformierakondlased petsid ka mujal

Reformierakonna sisehääletuse väärkasutust uuriv töörühm tuvastas kaheksa pettusejuhtumit Võrumaal ja neli Viljandimaal. “Sisehääletuse väärkasutust uuriv töörühm tuvastas Võru maakonnas kokku kaheksa pettusejuhtumit,” sõnas töörühma juht Väino Linde. “Võrumaa arendusjuht andis meile ausalt ja viivitatult oma selgitused. Tuleb hinnata, et ta kahetseb tehtut ja kirjeldab, mida ta tegi,” märkis ta.

“Ma käisin Iron Mani kuulamas,”



*Kui Sa mõtlesid filmile, siis tule uuringutele.
Kui aga Ozzy loole, siis sul on hea muusikamaitse.*

silmalaser



Eesti valmismajad välismaale

Tehases valmismaju tootev Passion Group peab läbirääkimisi võimalike edasimüüjatega Inglismaal, Saksamaal, Hollandis, Norras ja Soomes. Majad ehitatakse tehases, kust nad väljuvad täieliku sise- ja välisviimistlusega, sisaldades kodutehnikat ja disainmööblit.

Tavaehituseks koos planeerimisega kulub kuni kaks aastat, aga Passion House'i maja soetades on võimalik sisse kolida juba mõne kuu pärast, ütles Passion Groupi partner Janar Toomesso.

Ökoloogilistest materjalidest majad on projekteeritud kasutama maksimaalselt päikese-soojust. Passion Groupi peaarhitekt on Eero Endjärv. Tootevalikusse kuulub üheksa maja, mis on mõeldud keskmisest jõukamale kliendile.

Väga soe vastuvõtt saadi Londonis Ecobuild 2012 messil, kus eestlaste disaini ja kontseptsiooni vastu tunti elavat huvi ka kaugematest paikadest kui Euroopa, kinnitas Toomesso.

ARIPAEV.EE

STATISTIKA

Puu- ja köögiviljad õhutavad inflatsiooni.

Müüjad: meie ei mõjuta hindu

Ä ALYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee



Tarbijahinnaindeksit mõjutas mais kõige rohkem toit, mis andis indeksi kogutõusust poole. Sellest omakorda andis kaks viiendikku aastataguse ajaga võrreldes 37% kallim köögivilja ja neljandiku 27% kallim puuvili, teatas statistikaamet.

“Küsimus on selles, millisest otsast köögivilja hinda vaadatakse, kas tootja müügihinda või poe väljamüügi hinda,” märkis hiiptomateid müüva Intsu talu peremees Voldemar Kamenik ja lisas, et neil on tänava ajaloo kõige madalamad hinnad.

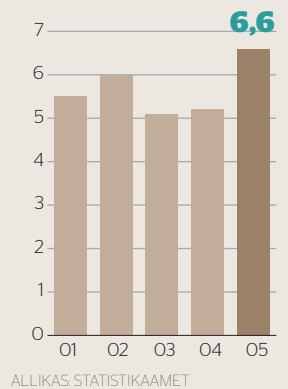
Intsu talu tomat on tänava olnud kõige odavam seepärast, et kaupmehed ütlevad, et kõrge hinnaga ei saa müüa. Kameniku sõnul eelistab eestlane ikka Eesti tomatit, aga hind määrab ostu. “Kõrge hinna tõttu ja olude sunnil peab ostma odavat tomatit,” märkis Kamenik.

Pakkumine ja hooaeg mõjutavad hinda. Köögiviljamahlade ja köögivilja kasvatamisega tegeleva Kadarbiku Köögivilja OÜ juhatuse liikme Veiko Paki sõnul peaksid olema köögivilja ja puuvilja müüjad sellise statistika üle õnnelikud, aga tegelikult ei ole hinnad nii palju tõusnud. Pak tõi näitena 1994. aasta, kui Eesti porgandikilo maksis tootja jaoks vanas rahas 6 krooni. “Praegu on porgandi hinnad küll kõrged, aga kaks kuud tagasi maksis porgand tootja jaoks 17–25 eurosentit,” lausus Pak.

Kapsakilo maksis tema sõnul 2009. aastal 8 krooni, praegu 0,35 eurosentit, kui õnnestub häs-

Tulemused Mais suur hinnatõus

Toidu ja mittealkohoolsete jookide hind võrreldes eelmise aasta sama ajaga, %



Tasub teada Kartuli hind hüppas lakke

2012. AASTA MAIGA võrreldes on toidukaupadest enim ehk 80% kallinenud kartul, 41% on kallinenud värske köögivilja ja 27% puuvili.



ti müüa. “Köögiviljade hind sõltub palju hooajast ja sellest, kuidas on eelnev aasta olnud. Köögivilja hind on alates kroonijast kuni praeguseni sõltunud pakkumisest,” märkis Pak.

Paki sõnul statistikaameti võrdlus absurdne. “Tuleks võrrelda eelmist aastat tervikuna, aga ka see ei näita tegelikult midagi – see on viieaastane tsüklil, mis annab mingit pilti, kuidas hinnad üles-alla käivad,” selgitas Pak.

Ta tõi näitena, et lillkapsas on praegu müügis rekordhinnaga, mis tuleneb Lõuna-Euroopa ülejutustest. “Kolme nädala pärast tulevad turule Eesti ja Läti lillkapsas ja siis on see hind umbes kolm korda madalam,” tõdes Pak.

Kadarbiku talu tõstaks hinda küll hea meelega ja seda selleks, et oma asjadega kergemini ja paremini hakkama saada.

Rääkides mahla hinnast, ütles Pak, et kui nad 2004. aastal alustasid mahla tootmisega, maksis porgandimahla liiter 9,5 krooni, aga nüüd maksab see 55–70 eurosentit, sõltuvalt kliendist. “Hinnad ei ole tõusnud. Oluliselt kallimaks on läinud müük, kui vaadata, millised olid poodide lepingud

siis ja millised on nad praegu, kus tootja maksab müüjale müüdü kauba eest 12–21% sõltuvalt kehtist,” selgitas Pak.

Hinna määrab see, kui hea saak tuleb. Puuvilja hulgi müüja Karskoona OÜ tegevjuht Janno Toming ütles samuti, et hinnad kujunevad vastavalt saagile ning nõudmisele ja pakkumisele. “Meie ei ole oma hinnapoliitikat üldse muutnud ja meie hindu ei kujunda. Hind kujuneb kasvatajate kuldudest,” märkis Toming.

Tema sõnul näitab statistika seda, et kaupade omahind on tõusnud, mis tähendab, et kasvatajatel on kulud suurenenud. Toming ei osanud öelda, kui palju siis hinnad on tõusnud ja kui palju nad võiksid tõusta tulevikus. “Juurvilja- või puuvilja saaki ei saa prognoosida,” märkis ta.

Toming tõi näitena, et Eesti kartul võib minna näiteks odavamaks. “Kui paar aastat tagasi ei saanud kartulit eriti korjata, siis kui tänava saab kartulit võtta, on hind teine,” ütles Toming.

Millise puuvilja hind on kui palju tõusnud, ei osanud Toming öelda.

TÄNAVU on köögiviljadest ebameeldiva hinnaüllatuse valmistanud just kartulid. Turult peaks saama neid siiski odavamalt kui poest. FOTO: ANDRAS KRALLA

Autotööstuses loetakse raha täpselt. Sisse toob maht

Ä RAIGO NEUDORF
raigo.neudorf@aripaev.ee

Mistra-Autex toodab vaipu maailma ostetuminatele autodele, kuid see ei tähenda kõrgeid kasumimarginaale, ütles ettevõtte tegevjuht Priit Tamm.

Äripäeva Tööstuse klubi võõrustanud AS Mistra-Autex valmistab tooteid nimekautele autotööstustele, kirjutas Tööstusuudised. Klientide hulka kuuluvad Volvo, Mercedes, Volkswagen, BMW, Jaguar, Range Rover jt.

“Autotööstuses on hinnad madalad – see pole miljoniäri. See on ka põhjus, miks oleme sees veel mööblitööstuses ja raskeautotööstuses – seal on marginaalid suuremad,” lausus ta ja lisas, et suured on hoopis mahud. “Raha loetakse selles tööstusharus väga täpselt.”



MISTRA-AUTEXI tegevjuht Priit Tamm ütles, et kohe kui uus auto turule tuleb, ei tasu ostma joosta. Targem oleks aasta oodata ja siis esindusse sammuda, sest selleks ajaks on kindlasti kõik algsed niginad-naginad eemaldatud. FOTO: ERIK PROZES

Suure osa Mistra-Autexi toodetust moodustavad rullvaibad, samuti valmistab ettevõtte istmete seljataguseid, pagasiruumi põhju ning nii tekstiilist kui ka plastist automatte. Mistra-Autexi töödeldud vaipu on ühes autos tegu täielikult Eesti kapitalile kuuluva ettevõttega.

Mistra-Autexi tootmine meenutab kohati suurt õmblusvabrikut, vahe on see, et riiderulid kaaluvad nii palju, et nende transportimiseks kasutatakse tõstukeid.

Pika töö tulemus. Mistra-Autexist sai tuntud autotööstuste partner 25 aasta pikkuse töö tulemusena.

Mistra-Autex rajati 1986. aastal NSVLi autotööstuse vajaduste rahuldamiseks ning kõik Nõukogude Liidus valmistatud Ladad, Moskvitšid ja Volgad olid

sisustatud Mistras toodetud vaipadega.

1993. aastal ettevõtte erastati ja 51% ettevõttest läks väliskapitali kontrolli alla. 2005. aastal ostsid aga kohalikud ettevõtjad välisosaluse välja ning praegu on tegu täielikult Eesti kapitalile kuuluva ettevõttega.

Esimesed tooted lääne autotööstusele valmisid Mistras 1995. aastal, mil ettevõtte õnnestus kliendiks saada Scania. 1998. aastal tehti esimene tarne Volvole, millele järgnesid 2009. aastal Volkswagen ning 2010. aastal BMW ja Mercedes.

Ostuga ei tasu kiirustada. “Autotööstus on väga poliitiline – ainult hinna alusel otsuseid ei langetata. Seal kehtib X-faktor, millelega sa jala tööstuse ukse vahele saad. Ma võin olla hinna poo-

lest küll kallim, aga mul on olemas see miski, mille pärast just mind valitakse,” selgitas Tamm.

Mistra-Autexi juht lisas, et teab, milliseid Volvo mudelid on lähiaastail autokauplustesse oodata. “Oskan öelda, millised Volvo mudelid tulevad välja aastani 2020 – ma tean, millised need autod on, millised hakkavad nad välja nägema, on nad sportlikud või mitte.” Loomulikult on tegu konfidentsiaalse infoga.

Priit Tamm soovib sõiduk soetada siis, kui seda on juba vähemalt aasta toodetud. “Vahepealsed muutused on teinekord päris suured – vahel on uuel autol erinevaid niginaid ja niginaid, mida autost kuidagi välja ei saa. Olge vähem popid ja ostke teise aasta masinaid,” soovitas Tamm.



Ä Kommenteer Ootamatu hinnatõus

TÖNU MERTSINA
Swedbanki peakonoomist

Tarbijahinnad tõusid mais oodatust veidi enam, 3,3% võrreldes eelmise aasta sama kuuga ja 0,2% võrreldes aprilliga. Toiduainete hinnatõusu panustas toiduainete kallinemine maailmaturul. Keskmisest kiiremat hinnakasvu oodatakse sel aastal maailmaturul köögi- ja puuviljadele ning veise- ja linnulihale. Aasta esimese viie kuu kokkuvõttes on toiduainete toormehinnad alanenud üle 1%, samas kui Eesti toiduainete hinnad on kallinenud ligi kuus protsenti.

Maailma toorainehinnad peaksid lähikuudel jääma elmi-

se aasta tasemest allapoole. Kuna ka sisemine nõudlus püsib pigem madal, peaks inflatsiooni-tempo suvekuudel aeglustuma.

Euroopas samamoodi

KRISTJAN PUNGAS
rahandusministeeriumi analüütik

Toiduhindade tõusu taga on puu- ja köögiviljade kallinemine, mis on iseloomulik kogu Euroopale. Ebasoodsate ilmastikuolude tõttu on imporditud aiasaadused Eestis pea kolmandiku võrra kallimad kui aasta tagasi, mistõttu moodustas toit maikuus ligi poole tarbijahindade tõusust. Kevadise prognoosiga võrreldes oli mai inflatsioon oodatust odavam ja nafta tõttu veidi madalam.

Oa tänava maja tuleb lõhkuda

Tartu linnavalitsus kohustab osaliselt lammutama Oa 10c maja, kus renoveerimise nime all ehitati garaažist enam kui poole suuremat kortermaja.

Eelmise aasta novembris määras Tartu linnavalitsus Oa 10b hoone rekonstrueerimiseks korterelamuteks ja laiendamiseks projekteerimistingimused. Oa 10b/10c kinnistul garaažikompleksi rekonstrueerimisel tekkivale teisele elamule määrati aadressiks Oa 10c. Ehitusele väljastatud ehitusluba võimaldas hoone maapealset osa kolmandiku võrra suurendada, kuid eksperdid tuvastasid ligi 60% suurenemise.

Kuigi kubatuuri arvutusel tuleb lähtuda nii Oa 10b kui ka Oa 10c ehitatavatest hoonetest, pidas linnavalitsus mõistlikuks esialgu tunnistada kehtetuks vaid Oa 10c ehitusluba, mis puudutab naabrite õigusi kõige enam.

ARIPAEV.EE

Logistikud kutsuvad Eestisse

Eesti Logistikaklaster osaleb maailma suurimal logistika-, transpordi-, IT- ja tarneahelate juhtimise messil Transport Logistic 2013. Osalejad tutvustavad Eestit kui sobilikku asukohta jaotuskeskuste rajamiseks, kirjutas logistikauudised.ee.

Klastri juhi Andres Valgeristi sõnul pakuvad nad messil laienemisvõimalusi meie jaotuskeskuste kaudu ning kutsuvad kaubaomanikke ja ekspeditoreid kasutama Eestit transiidikoridorina kaubavahetuseks Venemaa, SRÜ riikide ja Kesk-Aasiaga.

ARIPAEV.EE

Rehn taunib IMFi kriitikat Kreeka abistamise üle

Rahandusvolinik Olli Rehn taunis IMFi kriitikat Euroopa Komisjoni aadressil, märkides, et IMFi poolt ei ole aus ega õiglane oma käed puhtaks pesta ja kogu solk Euroopa kaela visata.

IMF mõõnis sel nädalal, et Kreeka abiprogrammide kokkupanekul tegi IMF olulisi vigu. Näiteks tulnuks Kreeka võlad varakult restruktureerida, mis tulnuks Euroopa maksumaksjatele kokkuvõttes odavam. Euroopa riikide vastuseisu tõttu ei olnud see aga võimalik.

Helsingis toimival konverentsil teemata kommenteerinud Olli Rehn ütles lühikeses intervjuus ajalehele Financial Ti-



OLLI Rehn on IMFi suhtes kriitiline. FOTO: VEIKO TÖKMAN

mes, et 2010. aastal Prantsusmaa rahandusminister olnud IMFi praegune juht Christine Lagarde oli toona teravalt Kreeka võlgade restruktureerimise vastu. Rehni sõnul ei toetanud seda ka

IMFi toonane juht Dominique Strauss-Kahn.

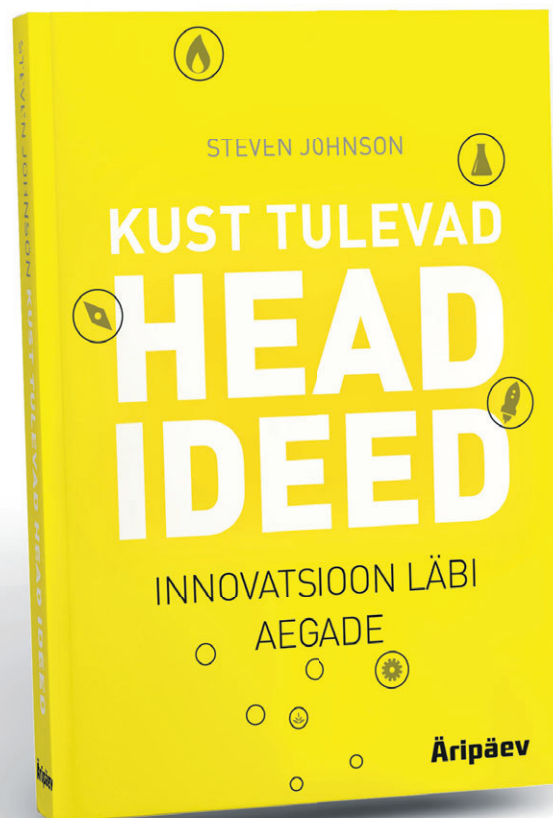
“Ma ei mäleta, et Dominique Strauss-Kahn oleks kutsunud üles Kreeka võlga kiiresti restruktureerima, kuid ma mäletan, et Christine Lagarde oli selle vastu,” ütles Rehn. “Minu meelest ei ole aus ega õiglane, et IMF üritab oma käed puhtaks pesta ja kogu solgi Euroopa peale heita,” märkis ta.

Kommenteerides IMFi kriitikat, ütles Euroopa Keskpanga juht Mario Draghi, et toona oli olukord turgudel sootuks teine. Turud olid väga närvilised ja puudusid tulemüürid euroala ülejäänud riikide kaitseks.

ARIPAEV.EE

Johnsoni raamat inspireerib ja sütitab uuendusmeelseid hingi kogu maailmas ja nüüd ka Eestis.

Paul Pällin ja Heikki Haldre,
Fits.me robotikafirma asutajad



Äripäeva raamatuklubi

Info ja tellimine: tel 667 0400, 667 0080 | klubi@aripaev.ee
www.raamatuklubi.aripaev.ee | www.raamatupood.aripaev.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

12.–13. juunil

COACHING'U KOOLITUS JUHTIDELE

Kuidas coaching'ut rakendades juhtida ja arendada oma inimesi?

Koolitaja on **IVAR LUKK**

Täpsem programm aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 449 eurot
(km-ga 538,8 eurot)

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**,
elektronposti aadressil
koolituskeskus@aripaev.ee
või koduleheküljel
www.koolitus.aripaev.ee



99

Pigem tehakse ruumid sinu vajaduste järgi. Sa saad selle, mida oled tahtnud, ning sa ei pea selle eest väga palju juurde maksma.

Selvaag Eesti OÜ tegevjuht Margus Eek

A JOOSEP LAIK
joosep.laik@aripaev.ee



Kinnisvarabürood soovivad broneerida büroopinnad juba ehituse varajases staadiumis, et kliendil oleks rohkem võimalusi kujundamisel kaasa rääkida. Soodustuste suhtes on arendajad ja vahendajad skeptilised.

Mida suurem pind, seda suurem võimalus on üürnikul kaasa rääkida. Kinnisvaravahendaja Colliers Internationali tegevdirektori Avo Rõõmussaare sõnul tuleb võimalus läbi rääkida kõne alla pinna juures, mis on suurem kui 500 m². Oluliselt muutuvad läbirääkimised alates tuhandest ruutmeetrist.

“Tuhat ruutmeetrit on selline pind, mis arendaja jaoks projekti käivitab. Alates sellest suuruselt saab klient korraldada konkursi, kus ta küsib olemasolevasse hoonesse midagi või saab kaasa rääkida hoonesse ehitatava pinna tingimustes – mis korrusel asub, kas kontoriga tuleb kaasa ladu või kaubanduspinda,” sõnas Rõõmussaar.

See number on Rõõmussaare sõnul oluline mitmel põhjusel. Kuna Eesti keskmine büroohoone on tema sõnul 5000 m², muutub alates tuhandest ruutmeetrist büroopinna rentimine omaniku jaoks oluliseks rahavoo seisukohalt. “Kui teha üürileping, siis ei ole alla 500 m² ettevõtte büroo hoones väga suurt rolli, sest selle osakaal igakuises makses ei ole niivõrd kriitiline. Kui Colliers üürib 180 m², siis mõju omaniku rahavoole Tehnopolis, kus on 40 000 m² olemasolevat ja 24 000 m² juurde tulevat pinda, on meie lahkumise korral olematu,” näitlikustas ta.

Oleneb, kui palju on majas vaba pinda. Broneeringu puhul üürihinna soodustuste saamine algab Pindi Kinnisvara juhatuse esimehe Peep Soomani sõnul paarisajaruutmeetrise üüripinna soetamisest. “Sealtmaalt peetakse klienti suureks üürnikuks,” märkis ta.

Kui tehinguid tehakse täiskorrustega, kus on 1000 ruutmeetrit ja rohkem, on tema sõnul ka kauplemisruumi rohkem. “Väga palju sõltub sellest, kui palju on hoones vaba pinda. Mida tühjem on maja, seda suurem on võimalus läbi rääkida,” nentis ta.

Minimaalset büroopinna suurust, millest alates oleks kliendil põhjust soove avaldada, Sooman öelda ei saa. “See sõltub nii palju majast ja üürile andjast, sellest, milline seis on majas vakantsi poolest. Aga nagu ma ütlesin, alates paarisajast ruutmeetrist käsitletakse klienti kui suurüürnikku. Mitte väga suurt, aga suurt,” sõnas ta. Sellise suurusega ettevõtte saavad tema sõnul ehitusnüanssides juba kaasa rääkida. Samas ei usu ta ka sel puhul suuresse hinnasoodustusse.

Üürihinnga tema sõnul enam ei mängita. “Näiteks miinus 20% – sellised allahindlused on möödunud, kuigi neid masu ajal oli. Pigem on praegu võimalus saada lisandväärtusi, näiteks paremad parkimistingimused.” Ta nimetab üürile andja võimalusena üürnikule vastu tulla ka võimalust alustada madalama üürimakse pealt ja hakata vaikselt kõrgemale liikuma nii, et alles paari-kolme aasta pärast maksab klient sama palju üüri kui

KAUPLEMISRUUM

Milliseid soodustusi saab büroo varajases broneerimisel?

Mida suurem pind, seda suurem sõnaõigus

COLLIERSI tegevdirektori Avo Rõõmussaare sõnul on läbirääkimised valimatud, kui büroo pind on üle 1000 ruutmeetri.

FOTO: JULIA-MARIA LINNA

ülejäänud turg. “Aga see on võimalik juhul, kui võtad terve korruse. See on soodustus viis kuni seitse protsenti, maksimaalselt kümme,” sõnas ta.

Kinnisvaraarendusega tegeleva Selvaag Eesti OÜ tegevjuht Margus Eek on üürisoodustuse suhtes samuti skeptiline. “Kui räägime üürihinna soodustusest, on arendajal äriplaanis teatud eesmärgid üürivoo puhul, mida ta on tahtnud saavutada,” põhjendas ta.

Eek ei usu, et arendajatelt on võimalik soodustust saada isegi siis, kui tullaakse väga varajases faasis ja soovitakse pind broneerida. “Pigem tehakse siis ruumid lihtsalt sinu vajaduste järgi, saad selle, mida oled tahtnud ega pea selle eest väga palju juurde maksma,” möönis ta.

Projekt tuleb tuua õigeks ajaks. See, kas klienti soove on võimalik arvesse võtta ka väiksemate pindade puhul, sõltub Eeki sõnul objektide suuruselt. “Meil näiteks ei ole väiksemaid pindu kui 240 m². Aga ma arvan, et enamik arendajaid on nõus seda tegema. Kui ehitusprotsess käib, kuula-

me ära üürniku soovid ja hakkame selle järgi projekteerima,” lausus ta.

Samas nimetab ta suurima probleemina klienti tegematajätmised, mis võivad viia kokkulepete katkestamiseni. “Me ehitame vastavalt kliendi sisekujundusprojektile. Võib juhtuda, et lepime klientiga mingi tähtaja kokku, aga ta ei suuda ülesannet õigeks ajaks täita. Üks põhjus on tõenäoliselt see, et üürnik ei tegele iga päev nende teemadega ja seal on väga palju asju, mis on uued. Klient hindab oma võimed üle,” sõnas Eek. Tema sõnul võib sisekujundusprojektiga viivitamine olla ehitajale suur probleem, sest selle tõttu võib mingi osa ehitusest seiskuda.

“Mõnikord võivad olla väga pikad tellimisajad, kuid samas võtab arendaja üürniku suhtes teatud kuupäevaks üleandmiskohustuse,” ütles Eek. Tavaliselt üritab arendaja viimse hetkeni üürnikuga siiski kokku leppida, aga kuskil on ka piir.

“Kui sa kellegi jaoks ehitad, on sul ju vaja koostööd. Kui on vaja ehitada ja sul ei ole projekti, mille järgi ehitada, ja järgmine üürnik oleks nõus sel-



Eften Capital

ÜÜRILE ANDA ÄRIPIND TALLINNAS MUSTAMÄE JA KRISTINE TUIKSOONEL!

Äripind asub aadressil Liimi 1B

Äripinna suurus 1509 m² (võimalus üürida ka osaliselt)

Äripind heas seisukorras

Üürihind alates 5 €/m²

Info: Annika Ole, Tel 52 02 202, e-post annika@eften.ee

EFTEN Capital AS on Eesti üks juhtivaid ärikinnisvara valitsejaid, kelle valitsemisalas on üle 35 ärimaja.

www.eften.ee



EST KINNISVARA

Kinnisvarainvesteeringud aastast 2003

ÜÜRILE ANDA ÄRIPINNAD TARTU KESKLINNAS!

2. korrusel 111 m² ja 132 m², 3. korrusel 137 m²
Renoveeritud Rütli keskuses lift, kliimaseade
Üürihind alates 6 eurost/m²

OSTAME ÄRIKINNISVARA!

info@estkinnisvara.ee
Eva Kams, 529 1451, www.estkinnisvara.ee

OSTAME PÕLLU- ja METSAMAAD

Pakkumised saata maakoht@maakoht.ee
Joel Peetsu, 527 9206
www.maakoht.ee

Ä Tasub teada Jälgi, et arendaja täidaks oma kohustusi

KUI OLED arendajalt broneerinud pinna, esita oma soovid ja projektdokumentatsioon varakult, et ehitus ei viibiks ja arendaja ei katkestaks lepingut.

KUI VAHETAD büroo asukoha uue vastu, siis ära loobu eelmisest pinnast vähemalt kuu aega pärast esialgset kolimistähtaega, sest ehitamine võib viibida.

JÄLGI, et lepingust oleks võimalik väljuda, kui arendaja on jätnud oma kohustused täitmata.

KUI LEPINGUS on punkt, mille järgi üür tõuseb tarbijahinnaindeksi võrra, siis tutvu selle tõusuprotsendiga.

TUTVU uue ehitise kõrvalkuludega põhjalikult, et hiljem ei tekiks ebameeldivaid üllatusi. Tee selgeks, millised kõrvalkulud on sinu ettevõtte tasuda.

ALLIKAS: ÄRIPÄEV



Mida jälgida kolimisel?

Pindi Kinnisvara juhatuse liige Peep Sooman soovib jätta vanast büroost väljakolimisel ja uue kasutuselevõtul sisse kuu pikkune ajavaru. "Kui ettevõtte annab vanas büroos pinna ära ja ehitus mingil põhjusel viibib kaks või neli nädalat, siis on tore küll, kui sul on lepingus hüvitised ette nähtud, aga kus sa siis kuu aega äri teed, kui sul kontorit ei ole?" küsis ta.

Teise probleemina nimetab ta õigeaegse sisekujundusprojekti esitamise ja mööbli tellimise. "Kontorites on väga tihti mittestandardset mööblit ja ka standardse mööbli tellimine võib venida kuude pikkuseks."

Kindlasti tasub projektist välja lugeda orienteeruvad tulevased kõrvalkulud, isegi kui uue ehitise puhul ei ole alati täpselt teada, millised need tulla võivad. "Esimene asi on küttekulu, et talvel ei tekiks ebameeldivat üllatust. Projektis on need arvutused tehtud ja hoonetel on energiamärgis peal. Klient peaks nendega kindlasti tutvuma."

Võimalike kõrvalkulude alla lähevad hoone haldustasud, jahutus- ja küttesüsteemide, parkimistasu ja teatud juhul ka ütlelektri osamakse, loetles ta. Eraldi toob Sooman veel välja parkimiskohad. "Sellega tuleb eos tegeleda, mitte vaadata – ah, küll ma selle parkimise asjaga kuidagi ühele poole saan. Aga ei saa – kesklinnas eriti. Kui klient just parkimis-kohti välja ei osta."

”

Kontorites on väga tihti mittestandardset mööblit ja ka standardse mööbli tellimine võib venida kuude pikkuseks.

Pindi Kinnisvara juhatuse liige Peep Sooman

LEMMIKUD

ehitusuudised.ee loetuimad uudised

FOTOD: Tehnikaülikool avas ligi nullenergia testhoone. TTÜ ehitusteaduskonnas valmis Eestis ainulaadne taristu.

Vaata rahvusarhiivi uue hoone võidutöid. Rahvusarhiivi idee-konkursi võitis kolm ettevõtet – AB Asum OÜ, AS RTG Projektbüroo ja Sport OÜ ühine ideelahendus ning Siim ja Kreis OÜ.

CM: kipsplaatidel vahavad mürkseened ohustavad tervist. Elamuehituses kasutatava kipsplaadi kahjulikust mõjust tervisele on räägitud palju, aga Eesti on sellegipoolest kipsplaatide kasutamisel Euroopas teisel kohal.



EFFORT CAPITAL

SOODSAD ÄRIPINNAD KESKLINNAS **Endla 4**

- ruumide suurus 18–305 m²
- fikseeritud kommunaalkulud
- hoones valve 24 h
- ühissõidukipeatus maja ees
- hoones kohvik ja spordiklubi
- vahendustasu **0 eurot**
- ettemaks **0 eurot**



Lisainfo: 50 70 422, info@effort.ee



Hind: 250 000 € + km

Ingmar Saksing
Maakler
Mob: +372 501 3320



• Pildil on illustratiivne tähendus.

Müüa keske asukohaga hoone Pärnu vanalinnas, Kuninga 30

Väärikale vanalinna kompleksile on koostatud muinsuskaitse eritingimused, mis võimaldavad keske asukohaga, kuid remonti vajavale hoonele anda uue hingamise! Asukoht Kuninga tänaval on sobiv nii äri-, kui elamisfunktsiooni realiseerimiseks.

www.lvm.ee



kinnisvara



ÄRIPÄEV 10. juuni 2013

toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÜKS KÜSIMUS

Äripäev on avaldanud materjale Ivo Parbuse ja Elmar Sepa kohtuasjast, kus selgus, et detailplaneeringute saamiseks anti altkäemaksu. Kas praegu saab Tallinnas detailplaneeringuid menetleda ilma altkäemaksuta?

JAANO VINK
Nordecon ASi juhatuse esimees

Nordecon ei ole väga palju detailplaneeringuid Tallinnas menetlenud, aga ühegi puhul ei ole küsitud altkäemaksu. Ei ole ka pakutud.

EMIL URBEL
Arhitektibüroo Emil Urbel OÜ arhitekt

Meie pole küll altkäemaksu andnud ja me ei tee ka detailplaneeringuid, sest see protsess on väga udune. Selline mulje paratamatult jääb. Ei ole uurimas käinud, kas mõni maksab.

Detailplaneeringute menetlemine võiks olla selgem ja kiirem. Iga asja jaoks ei olegi detailplaneeringut vaja. Väikeelamurajoonidesse piisaks kas või projekteerimistingimuste väljakirjutamisest, aga menetlusprotsess on sama nagu mõne suure kesklinna projekti puhul.

ANDRES AAVIK
Skanska ASi juhatuse esimees

Selle aja jooksul, kui mina olen Skanskas toimetanud, ei ole meie mitte kellelegi altkäemaksu andnud. Oleme oma asju ajanud niimoodi, et ei ole pidanud eetikakoodeksit rikkuma.

Detailplaneeringute menetlemine on muutunud oluliselt aeganõudvamaks ja keerulisemaks. Üks põhjus on avalikkuse teadlikkus oma õigustest. Kui kümme aastat tagasi sai detailplaneeringu tehtud pooleteise aastaga, siis nüüd kulub kolm aastat, vahel ka viis-kuus.

Avalikele teavitamistele on alati protestijaid, midagi kellelegi ei meeldi ja loomulikult on see teinud ka linnaametnikke ettevaatlikuks, on palju otsustamatust. Ei julgeta teha mõistlikku riigimehelikku otsust, peaasi on, et kellelgi ei ole kuskilt kinni võtta.

LUGEJA ARVAB

”Palgatõus ei tohi kunagi ega kusagil olla tootlikkuse, s.o lisaväärtuse loomise kasvust kiirem. Midagi on mäda Saksa riigis.

Kommentaart artiklile ”Saksamaal 20 aasta suurim palgatõus”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:

e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111

Reklaamiosakond:

e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Tellimine ja levit:

e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099

Tellimine internetis:

www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetuse kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

ÄRILAUSE

”Indrek Narusk: Kes tahab palju teenida, hästi elada ja vähe pingutada, peab mängima palju loteriid.

Velonia Bicycles OÜ looja leiab, et parem on teha endale huvitavat tööd väiksema sissetulekuga kui kuskil kontoris aega täis tiksuda ja palgapäeva oodata.

KOLUMN

Võtame oma riigi tagasi: astume kõik parteisse

Partokraatiast on saanud Eesti demokraatia olulisim pidur. Parteid, mille kaudu viiakse valitsuses, riigikogus ja omavalitsustes ellu poliitikat, mis kujundab meie elu kõige kõrgemal, nn metataseandil, on muutunud Eesti riigi arengu kõige suuremaks takistuseks. Et seda muuta, on vaja parteide toimimiskultuuri seestpoolt muuta. Kuidas seda teha?

Kuna erakondadel puudub tahe uueneda, on ainus võimalus ujutada parteid üle värske verega: nii, et erakondadega liituvad ausad ja vastutustundlikud inimesed, kes hakkavad murendama stagnatsiooni langenud, eelkõige võimul püsimisele orienteeritud poliitilist kultuuri erakonnasisesse kultuuri muutmise kaudu. Kuna parteide jõulise masinavärgi toimimisele inimliku näo tagasiandmiseks on vaja võrdväärset ja isegi suuremat jõudu, ei näe ma muud võimalust kui lüüa massiga, sest tugevaid liidreid pole mittepoliitilistest liikumistest tulnud. See on põhjus, miks kauaoodatud uut poliitilist parteid pole loodud. Võimalik, et see tekib enne järgmisi riigikogu valimisi. Kuid võib-olla ongi tulemuslikum võtta üle olemasolevad parteid.

Muidugi pole parteisse kuulumine ainus võimalus poliitikat teha. Riigiasjades on võimalik kaasa rääkida ka arvamusartiklite kirjutamise, intervjuude andmise ja avalike sõnavõttude kaudu. Aga see jääb ainult kaasaraäkimiseks, sest otsuseid teevad teised. Et päriselt saada tagasi oma riik, pealinn ja ka teised linnad, tuleb saada tagasi parteid. Nende kaudu on võimalik teha seda, mida kodaniku liikumised kunagi ei suuda: muuta seadusi nii, et partokraatia noort riiki päriselt ei hävitaks. Ainult parteidesse kuuludes saab muuta seadusi, ainult seaduste muutmise kaudu saab muuta poliitilist süsteemi. Rahvakogu sai teha ainult ettepanekuid, mida riigikogu kas arutab või ei aruta. Nende ideede parem osa ei rakendu kunagi, kui riigikogu vee peale tõmbab. Riigikogu koosneb parteilastest. Kuuluda valitsusse, aga mitte parteisse, on võimatu.

Veri on tänavatel. Õeldakse, et parim aeg aktiivselt investeerida on siis, kui veri on tänavatel. Eesti poliitikas on veri tänavatel praegu. Järelikult on parim aeg investeerida riigi kujundamisse oma isiklikku jõudu. Reformi- ja Keskerakonda on raputanud üks häbistav skandaal teise järel. Iga kord on olnud tunne, et see on piir, kus kannatus katkeb, kust edasi enam vana viisi ei saa – ometi on seni ikka saanud. Reformierakonda riigis ja Keskerakonda Tallinnas ei ole suutnud võimult raputada ei sula- ega idaraha, ei hääleostmine ega võltsitud allkirjad ega häbitu valetamine.

Õeldakse, et börsiinvestorit juhib ahnus ja hirm. See on tõsi vaid osaliselt. Teda juhib ka usk, et sellesse või teise finantsinstrumenti raha pangutades on võimalik kasumit teenida. Usaldus selle või teise ettevõtte arengusse ja strateegiasse, missiooni. Sellesse, et ettevõtte teeb n-ö õiget asja. Kust võtta see usk, et mõni partei ajab õiget asja? Kuidas välja valida partei, millesse investeerida oma isiklikku jõudu, head tahet ja usku, et riiki ja omavalitsusi on võimalik juhtida ausalt, nende inimeste huvides, kes ju päriselt ongi riik?

Valides, missugusesse parteisse astuda, on tark lähtuda oma isiklikust maailmavaatest. Kas ma eelistan õhukest või paksu riiki? Kas ma tahan maksta palju makse, et riik minu eest otsustaks, kuidas on parem – või eelistan ma, et mulle jääks rohkem raha kätte, ja ma otsustan ise, kuidas sellega toimetada? Missuguse ühiskonnagrupi huvide eest seismine on mulle kõige südame-

VILJA KIISLER
arvamustoimetaja

”Kuna erakondadel uuenemistahe puudub, on ainus võimalus ujutada parteid üle värske verega.

lähedasem? Missuguse partei programm annab mulle kõige paremini võimaluse lahendada seda probleemi, mille lahendamisse tahaksin anda isikliku panuse? Need on vaid mõned küsimused, millele tuleks valikut tehes keskenduda.

Ootoot. Kas see pole nüüd mitte nagu see nõukaegne jutt partei õonestamisest seestpoolt, mida kasutasid eneseõigustusena inimesed, kes astusid kommunistlikku parteisse karjääri tegemise, hüvedele parema ligipääsemise või vahel ka lihtsalt ellujäämise nimel? Ei ole. Eesti NSV kommunistlik partei oli NSV Liidu, võõra riigi okupatsiooniaparaadi osa, mille oli loonud võõras ideoloogia. See võttis meilt jõuga meie oma riigi, mis oli saanud toimida täpselt sama kaua, kui on tänaseks olemas olnud taasiseseisvunud Eesti Vabariik.

Taasiseseisvunud Eesti parteid on loodud Eestis, mitte võõrriigi sunniga. Nad kuuluvad meile, nad on meie omad, nagu ka see täpissuure riik maailmakaardil, mille vabaduse eest olime kord nõus kartulikoori sööma. Riik on vaba, aga olulisi otsuseid langetab väga väike grupp inimesi. See on partokratiseerunud esindusdemokraatia ja poliitika professionaliseerumise hind. Valija saab hääle anda kord nelja aasta jooksul, vahepealse aja jooksul ajavad asju teised, vähesed. Selleks, et mõjutada riigi arengut ka valimistevahelisel ajal, on vaja kuuluda parteisse.

Võim korrumpeerib paratamatult. Miks peaksime arvama, et need südametunnistusega inimesed, kes on eelistanud käsi siamaani poliitika mitte määrada, ei muutu poliitikasse sisenedes samasuguseks kui need, kes seal ees? Eriti veel, kui nad jõuavad reaalkes staatuses kõrgemale, saavad sellega kaasnevaid hüvesid? Selle vastu on ainult üks rohi: omavalitsusse, riigikogusse ja valitsusse ei tohi jääda kauemaks kui üheks ametiajaks. Uuesti kandideerida võib alles siis, kui üks valimistsükkel on vahele jäänud. See garanteerib ka, et ei kao kontakt nn päriseluga ja et säilivad professionaalsed oskused, mis leiva lauale toovad. See vajab seadusemuudatust, mida kogukondlikul üritusel kõnet pidades ei saavuta.

Miks ma peaksin sõtta minema? See on ju lootusetu, kui minu vastas on midagi nii kiviköva ja korrumpeerunud nagu praegused Eesti parteid? Jah, see ongi nagu sõttaminek. Ja sõjas saadakse haavata, surmaga saadakse. Füüsiliselt mitte, aga psüühiliselt võib vägagi haiget saada. Näha, kuidas ”asjad käivad” parteide sees, võib olla erakordselt traumeeriv kogemus. Minna selleks, et midagi päriselt muuta, nõuab tohutut sisemist jõudu – aga eelkõige enesele teadvustamist, mis on teoksil, mis on eesmärk – tagasi saada oma riik. See ei käi ühe päevaga. See võib võtta kuid ja isegi aastaid. Pettumused ja lüüasaamised on paratamatud. Et selle juures elu ja tervist säilitada, peab olema tugev lähedaste võrgustik. Ära minne ükski. Võta sõbrad kaasa, võta kaasa täiskasvanud pereliikmed, mõttekaaslased ja tuttavad, keda usaldad.

Sa pead olema valmis selleks, et sind kahtlustatakse omakasu püüdmises. Või õeldakse sulle, et sa jooksed peaga vastu seina. Aga kui sa tead, miks sa seda teed, siis sa saad hakkama. Sa saad osaleda erakonna sisevalimistel. Sinust hakkab sõltuma, kes parteid juhib. Pärast äsjast häälevarguse skandaali on tublisti lootust, et nii labaseid vargusi enam toime ei panda. Kui seda siiski tehakse, siis saad sa sellest avalikult rääkida.

Kas ma näitan ise eeskuju? Kahjuks mitte. On väga vähe elukutseid, mis parteisse astumise välistavad. Ajakirjaniku oma on üks neist.

MIKS SÕITA EUROOPASSE BUSSIGA? Miks sõidavad inimesed endiselt sadu ja sadu kilomeetreid bussiga, raisates päevi, jõudmaks sihtkohta, kuhu lennuk jõuab poolteise tunniga? Kui sul on aega, aga mitte eriti palju raha, siis sõidadki.

VIDEO: TARANDI ARVATES PEAB REFORM VALIJAT PÄRISORJAKS. Europarlamendi liige Indrek Tarandi hinnangul peab Re-

formierakond oma valijat 21. sajandi pärisorjaks, kes valib peksaandjat edasi.

MEIE MEES FORBESIS! "Vladimir Vološini edulugu on hea õpikunäide, kuidas püstitada ja saavutada eesmärke." Just sellise lausega alustab venekeelne Forbes artiklit endise narvalase, rahvusvahelise suur-ettevõtte William Grant & Sons Distillers Ltd müügijuhist.

KOMMENTAAR

Miks on jaeketid uute toodetega ettevaatlikud

Paljudele tarnijatele võib tunduda, et jaeketid lähtuvad lepinguid allkirjastades vaid enda eelistustest. Tegelikult lähtutakse pigem tarbijate vajadustest ja soovidest, et kujundada parim võimalik sortiment kauplustes.

Jaekaubameeste ülesanne on pakkuda tarbijatele eri kaupu, tagades müümiseks vajaliku keskkonna ja järgides seadustest tulenevaid nõudeid. Iga poepidaja annab kauplust avades tarbijale lubaduse müüa teatud valikus kaupu – olgu tegemist suure kaubamaja või väiksema poega. Selleks, et kaup lettidele jõuaks, teeb jaekaubamees lepingud tarnijatega, kellelt soetatakse kokkulepitud koguses kokkulepitud hinnaga tooteid, mida tarbijatele pakkuda.

Tarnijaid on palju. Igal kaupluseketil on mitu tarnijat, suurematel jaekettidel võib nende hulk küündida mitmesajani. Et lepingute haldamine liialt mahukaks ei muutuks, on paljud jaeketid lepingud tarnijate standardiseerinud. Samas on kaupmehed vastupidi levinud kuuldustele valmis

MARIKA MERILAI
kaupmeeste liidu tegevdirektor



”Ega letilepääsemine pole mingi võluvits, turundustöö vajab ikka tegemist.

lepingutingimuste üle läbi rääkima, et saavutada mõlemale poolele sobiv kokkulepe.

Kui toode on lisatud kaupluse sortimenti, on jaekett andnud lubaduse kliendile müüa konkreetset toodet konkreetse hinnaga. Juhul kui tarnijad aga ei suuda tagada kauba lettidele toomist õigel ajal, on tulemus “auk” müügiletil. Tarnija silmis on sageli süüdi kauplus.

Jaekauplus kirjutab lepingusse sellest hoidumiseks sisse trahvi. Selge see, et võib tekkida olukordi, kus tootmistehnika veab alt või transpordis esinevad viivitused, millest saab ka

informeerida. Tasub mees pidada, et lepingud on sõlmitud siiski inimeste vahel ja enamasti on eesmärk pikaajaline koostöö. Ka jaekettide ja tarnijate lepingus sätestatud trahvid on läbiräägitavad.

Uus toode ei löö enamasti läbi päeva pealt. Tootmisettevõtete hinnangul on neil keerule saada oma uudistooteid jaekettide sortimenti ja nad leiavad sageli, et jaeketid pole uutest toodetest huvitatud. Et kaup sortimenti lisada, on vaja, et kaubal oleks teatav tuntus. Ega müügiletile pääsemine pole mingi võluvits.

Turundustöö kauba tarbijale tutvustamiseks vajab tegemist, olgu siis tootja omaette või koostöös jaeketiga.

Uudse kauba puhul kipuvad tarbijad ostuotsusega ootama, kuni toode on end turul tõestanud. Üldiselt ei ole tarbija valmis uudistoodete eest rohkem maksma. 65% tarbijaid eelistab juba tuttavate brändide uusi tooteid, see teeb uuele brändile turule sisenemise keeruliseks.

Kõik see teeb jaeketi uute kaupade sortimenti lisamisel ettevaatlikuks.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

Valmisfirmade müük, äri- ja mittetulundusühingute asutamine

Firma kätte 24H jooksul! Suur nimevalik

www.wasp.ee info@wasp.ee tel 677 0155 mob 51 12 061



wasp project

SUURES KOGUSES KASUTATUD KONTORIMÖÖBLIT!



45€
(sisaldab km)

MARTELA RULOOKAPP

Tähetorni 21j, Tallinn
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

Äri teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga 15€

Reklaami tellimine:
reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

KAANON KINNISVARA

Ostame kinnisvara
Harju- ja Tartumaal
Tel. 53 488 966, tehing@kaanon.ee

Võtame müüki
kinnisvara, konsultatsioon tasuta

Hindamised
(kõikidele pankadele, s.h. finantsaruandluseks)

www.kaanon.ee

Endla 6, Tallinn 10149 Telefon: 6699585 Riia 24, Tartu 51010 Telefon: 7350850

AUTENTE

VALMIS OSAÜHINGUD RAAMATUPIDAMISTEENUSED MUUDATUSE ÄRIREGISTRIS

Tallinnas Jõe 2, II korrus • Tel 660 1760
Tartus Ülikooli 4-9 • Tel 734 9966
www.autente.ee info@autente.ee

HOMMIKUSÖÖK 9.00-11.00

LÕUNA+BUFFEE TOOMPEAL 11.30-15.00

Toompea, Kiriku Põik 4a, Tallinn
www.olematu.ee, olematu@olematu.ee
Tel +372 631 3827

KOMMENTAAR

Enne arenguveestlust on kasulik end ise analüüsida

Töösooritusel mõjuvad positiivselt vaevalt pooled arenguveestlused, 38% arenguveestlustel antud tagasisidest mõjutab töösse suhtumist koguni negatiivselt. Et arenguveestlusele oleks positiivne tulemus, on töötajal kasulik enne vestlust iseend analüüsida.

Mida rohkem analüüsivad töötajad enne arenguveestlust ise oma tööülesannete sisu ja nende täitmist, töös esinevaid probleeme ja töösooritust ning -suhteid, seda enam on nad pärast rahul arenguveestluste tulemuste ja vestlustel toimuva töö- tulemuste hindamisega. Seda enam on nad ka motiveeritud tulevikus oma töösooritust parandama.

Missugune on juhi eeltöö? Juhil on soovitatav enne arenguveestlust paluda töötajal hinnata oma töö tulemusi nendesamade kriteeriumite alusel, mida ta ise juhina kasutab. Ta võiks töötajale teha ettepaneku mõelda enne arenguveestlust läbi järgmise tööperioodi arengu- ja

TAIMI ELENURM
töösuhholoog



”Arendamist väärivatele kompetentsidele keskendumine tagab suurema rahulolu.

karjääriesmärgid. Selleks võib eelnevalt anda mõningad organisatsiooni, allüksuse või meeskonna plaanidega seotud suunised.

Vestlus sujub kergemini, kui varem on korraldatud sisekoalitusi ja töökoosolekuid, kus on kokku lepitud igapäevast tegevust ja ülesanded. Kaasa aitab ka see, kui aeg-ajalt on korraldatud juhtumiarutelusid, mille käigus leitakse korduvatele tööprobleemidele eri lahendusi.

si, mille hulgast saavad töötajad valida neile sobivamad.

Enesehindamisel enne arenguveestlust on mitu kasulikku järelemõju. Töötaja saavutab kindlustunde, suureneb tema eneseväärikus (“Olen teinud ära midagi suurt”, “Tahan oma tööd veel paremini teha”), haju- vad kahtlused ja eelarvamused (“Äkki hakatakse õiendama või tahetakse tööd juurde panna”, “Äkki loetakse moraali”).

Kohtunikust nõuandjaks.

Arenguveestluse juhil on võimalus taanduda kohtuniku eba-meeldivast rollist konsultandi ja nõuandja, seega positiivse tegelase rolli. Tekib võimalus aruteluks, mille tulemuse- na töötaja plaanid ja ootused kohandatakse organisatsiooni ja allüksuse plaanide ning arengukavadega.

Tööprotsessi positiivsetele külgedele ja arendamist väärivatele kompetentsidele keskendumine tagab mõlemale osapoolele suurema rahulolu vestlusega.

PRIVILEG

ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi www.privileeg.ee

Jazzi puhastuspakett koos üllatusega

40% soodsam



Vaid 69 €

Eksklusiivne eripakkumine: kõrgel tasemel Jazzi puhastuspakett Teie autole + 10 euro väärtuses kohviube või teed Gourmet Coffee'it. Auto puhastuspakett sisaldab pigieemaldust koos põhjaliku välispesuga, vahatamist, salongi sise puhastust, rehvide välispindadele läike lisamist. Tavahind 100–120 eurot (autopesu) + 10 eurot (GC-i raha).

Vaata kõiki pakkumisi:
www.privileeg.ee

TÕUSJA

Saksa tööstustoodangu aprilli tugevamad andmed andsid Volkswageni aktsiale tõuke.

**LANGEJA**

Norra odavlennufirma Norwegian Air Shuttle laieneb nii kiiresti, et see on hakanud mõjutama lennufirma kasumit.



ÄRIPÄEV 10. juuni 2013

toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0166, e-post raivo.sormunen@aripaev.ee

VÕLAKIRJATURG

Esimesed julged eestlased müüvad võlakirju.

Hüpoteeklaen OÜ-le andis raha ka ERGO pensionifond



A RAIVO SORMUNEN
raivo.sormunen@aripaev.ee



Võlakirjade abil investoritelt raha küsimine pole vaid suurfirmade nagu Tallinki ja Eesti Energia lõbu. Arglikult püüavad teisedki ettevõtted kasutada võlakirjade müügist teenitud raha. Näiteks müüs eelmisel kuul 4 miljoni euro eest võlakirju Hüpoteeklaen OÜ.

2009. aastast tegutseva Hüpoteeklaen OÜ omaniku Toomas Paju sõnul oli emissiooni korraldamine küll kulukas, aga ta jäi tulemusega rahule. "Isegi üks pensionifond ostis võlakirju," oli Paju positiivselt üllatunud.

Võlakirjade emiteerimise plussina märkis laenuväljastaja, et võlakirju saab müüa jupphaaval. Kokku ostis kinnisvara tagatisel laene andva firma võlakirju umbes kolmkümmend investorit.

2011. aastal pidi Hüpoteeklaen OÜ kaasama raha 6–24% intressimääraga, aga seekord õnnestus saada investoritelt laenu 8 protsendiga. Raha kasutab ettevõtte laenude refinantseerimiseks.

”

Registreeritud võlakiri annab investorile suurema kindluse kui mingi suvaline laenuleping.

varahaldusfirma Metro Capital juhatuse liige Ain Kivisaar

“Leiutasime nende võlakirjadega veidi jalgratast,” märkis enne laenufirma loomist kahteist aastat Nordea Pangas töötanud Paju. Nimelt on võlakirjad tagatud kinnisvaraga, mille tagatisel on Hüpoteeklaen juba klientidele laenuid väljastanud.

Laenamisest keerulisem. Võlakirjaemissiooni finantsnõustaja Redgate Capitali juhatuse liikme Aare Tammemäe sõnul on Eesti investorite usk võlakirjadesse taastumas. Ta rõhutas, et need peavad kindlasti olema tagatud. “Usun, et esimesed pääsukesed annavad tõuke, et võlakirju hakatakse jälle ostma ja emiteerima,” lisas Tammemäe.

Investeeringuspankuri sõnul võiks eeskujul võtta Eesti riigilt, mis on küll võtnud laenu, aga võlakirju emiteerinud ei ole. Ka võlakirjade Tallinna börsile toomise osas soovib ta vaadata riigi poole. “Võlakirjade börsile toomise riski saab võtta vaid väga tugevate emitentidega. Need võiks olla näiteks riigiettevõtted – nõudlust võiks olla,” lausus Tammemäe.

Tema hinnangul võiks võlakirjade emiteerimise peale mõelda need, kes vajavad vähemalt paari miljonit eurot. Võrreldes pangalaenu võtmisega on võlakirjade müümine keerulisem ja

korraldamine kallim (korraldamiskulud on 1–5 protsenti tehingu mahust). Lisaks peab arvestama pensionifondidega, mis ei tohi endale osta ühest emissioonist rohkem kui kümnendiku. Ometi on pensionifondid Eesti turul, kus puudub mitmekesine investorite ring, oma pooleteise miljardi euroga märkimisväärsed ja kasulikud tegelased.

Hüpoteeklaen OÜ-le julges teise pensionisamba fondidest öla alla panna ERGO pensionifondid. “Kuna võlakirjad on tagatud laenudega, mis omakorda on kahekordselt tagatud kinnisvaraga ning tegemist on suhteliselt lühikesel horisondil investeringuga, siis olen kindel, et investeringu riskiaste ei ole pensionifondide jaoks liiga kõrge,” põhjendas investeringut väikesesse laenufirmasse ERGO pensionifondide fondijuht Madis Reinumägi.

Küll aga lisas ta, et Eesti võlakirjaturg on ahtake ja pensionifondidesse sobivad võlakirju on omakorda väga vähe.

Kohalikul turul piirid ees. Tammemäe sõnul on 5–10 miljonit eurot piir, mida on võimalik kohalikele investoritele müüa. Edasi tuleb vaadata välisinvestorite poole. Ka Hüpoteeklaen OÜ võlakirju ostsid peamiselt Eesti investorid, ehkki võ-

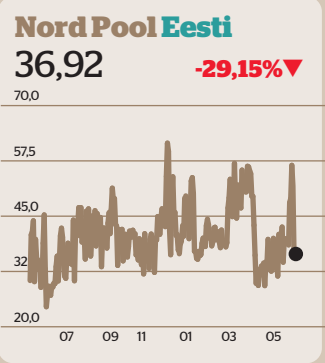
10

miljoni eurosest laenuportfelliist refinantseerib Hüpoteeklaen OÜ mais investoritele müüdud võlakirjadega neli miljonit eurot. Võlakirju ostis umbes kolmkümmend peamiselt kohalikku Eesti investorit, sh ERGO pensionifondid.

kvantitatiivne leevendamine (QE) ei aitaks ka majandust, kuna ükski võlakirjade ostmise programm pole aidanud kaasa tööhõivele ega too kasu tavakodanikele, usub tuntud aktsia- karu Marc Faber.

ELEKTER

Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.



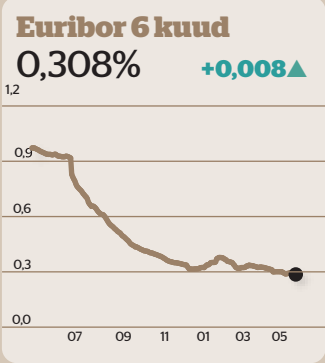
VALUUTA

Eurot mõjutavad poliitilised mured euroala suurimates riikides.



INTRESS

Euroopa Keskpank ei pruu- gi enam intressimäärasid langetada.



Ä Kommenteaar Eesti võlakirjaturg on arengust maas

ALLAN MARNOT Swedbank Balti investierimispanganduse juht

Eesti võlakirjaturg on sel- gelt muu maailma are- gutest aasta või rohkem maas. Skandinaavia turud ja eelkõige kõrgemat tootlust pakkuvad “high-yield” võla- kirjad buumivad juba teist aastat järjest. Uute emitentide otsin- gul on jõutud ka Baltimaa- desse, kust Tallink on Põhja- las üks enimtuntud ja suh- teliselt arusaadava ärimude- liga ettevõtteid. Kahjuks po- le kohalikud investorid veel valmis võtma oma portfelli- desse muid instrumente kui eurodes nomineeritud võla- kirju (Tallink müüs võlakir- ju Norra kroonides).

Kohaliku turu võlakirjad on veel jätkuvalt varjusur- mas ja siin oleks vaja pigem alustada tagasihoidlikult – pakkudes arusaadava äri- mudeliga keskmise suurus- ga ettevõtete poolt investori- tele lühemaid tähtaegu ja at- raktiivsemaid tootlusi. Teadmata Hüpoteeklaen OÜ tehingu tingimuste ko- gupaketti, tuleb märkida, et varasematel aegadel on in- vestorid finantseerinud re- guleerimata finantseerimis- asutusi erineva tulemuslik- kusega. Kõrgem tootlus, mis saavutatakse väiksema regu- leerituse ja kapitaliga, paneb investoritele lisariski.

REDGATE Capitali juhatus

me Aare Tammemäe meelest on riigil Eesti võlakirjaturu arengu juures mängida suur roll. FOTO: ANDRES HAABU

lakirja prospekt oli ingliskeelne ja väärtpapereid pakuti Baltimaades. Märtsis emiteeris võlakirju ka kinnisvara- investeringutele spetsialiseerunud varahaldus- firma Metro Capital. Firma kaasas Kalamajja ra- jatava korterelamuprojekti jaoks investoritelt 1,2 miljonit eurot. Juhatus

me Ain Kivisaare sõ- nul polnud tegemist tavalise võlakirjaemissioo- niga. Väärtpaberid müüdi kindlale investorile, kes oli valmis võlakirjadeks pakendatud laenu raames raha andma. Kivisaare sõnul on nad sellist finantseerimis- viisi kasutanud juba neli-viis aastat. “Kui projek- til on pangalaen, on väga raske raha saada. Ees- ti Väärtpaberite Keskregistri registreeritud võ- lakiri annab investorile suurema kindluse kui mingi suvaline laenuleping. Usun, et nii saab ka soodsamalt laenu,” märkis Kivisaar.

Portfell kasvab. Ehkki Hüpoteeklaen OÜ annab kinnisvara tagatisel laene ligi viis korda kalli- malt kui pangad, on 2010. aasta lõpust firma lae- nuportfell enam kui viiekordistunud ja jõudnud kümne miljoni euron

i. Paju nimetab lisaks eraisikutele klientidena ka väikefirmad, kellel on raske pangast laenu saa- da.

Ä RAHA

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank***	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,70/1,7	0,90/1,9	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,15	0,20	0,25	0,50	0,60	0,70	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,40	0,40	0,50	0,90	1,40	1,70	1,90	2,20	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,75	2,25	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,85	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,40	0,70	1,20	1,50	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juridiline isik ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaal pang, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt, (9) juridilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäagilt **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Äripäeva käsiraamat teadjalt tegijale kasiraamat.aripaev.ee

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

8,5660

Austraalia dollar	AUD	1,393
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	8,133
Hongkongi dollar	HKD	10,293
India ruupia	INR	75,683
Jaapani jeen	JPY	126,810
Kanada dollar	CAD	1,357
Korea won	KRW	1481,550
Leedu lilt	LTL	3,453
Läti lattu	LVL	0,702
Norra kroon	NOK	7,631

EUR/RUB ▲

42,6552

Poola zlot	PLN	4,306
Rumeenia leu	RON	4,550
Singapuri dollar	SGD	1,648
Suurbritannia nael	GBP	0,851
Sveitsi frank	CHF	1,227
Taani kroon	DKK	7,456
Tai baat	THB	40,562
Tšehhi kroon	CZK	25,569
Türgi liir	TRY	2,498
Ungari forint	HUF	295,720
USA dollar	USD	1,326

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused

07.06

USD	
Nafta IPE, bbl	102,96
Nafta NYMEX, bbl	93,81
Mootoribensiin, t	968,00
Diislikütus, t	893,50
Kerge kütetõli, t	869,50
Masuut (1% väävel), t	603,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,84

Põllumajandus

07.06

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	126,90
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	480,70
Kakao NYBOT, USD/t	2345,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	176,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	425,5

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid

06.06

USD/t	
Alumiinium LME	1957,5
Vask LME	7346,5
Plii LME	2206
Nikkel LME	15075
Tina LME	20925
Tsink LME	1929

Väärismetallid

07.06

USD/unts, unts = 31,1035 g	
Kuld COMEX	1390,81
Plaatina NYMEX	1498,20
Palladium NYMEX	751,75
Hõbe COMEX	22,11

Pankade kontaktandmed

SWEDBANK Liivalaia 8, Tallinn, tel (24h) 631 0310, e-post: info@swedbank.ee
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065
NORDEA PANK Liivalaia 45/47, Tallinn, tel 628 3300, faks 628 3201 e-post: tallinn@nordea.com
CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee

BIGBANK Rõütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DNB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037

Ä BÖRS

Tallinn

07.06

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,060	0,95	12 916	-	-503,7%	1,48	0,0%
Baltika	0,920	-1,08	2 131	27,5	12,4%	3,42	0,0%
Ekspress Grupp	1,090	-0,91	546	10,8	7,2%	0,78	0,9%
Harju Elekter	2,520	0,40	21 538	11,3	7,4%	0,83	3,6%
Järvevana	0,592	0,00	0	-	0,0%	0,71	0,0%
Merko Ehitus	7,300	-1,35	740	14,1	7,7%	1,09	4,1%
Nordecon	1,150	0,88	689	16,8	7,8%	1,30	0,0%
Olympic EG	1,710	-0,58	98 902	11,0	25,7%	2,83	5,8%
Premia Foods	0,687	-1,86	1 360	349,7	0,2%	0,75	1,5%
Pro Kapital Grupp	2,210	0,00	0	-	-3,7%	1,82	0,0%
Silvano FG	2,620	0,38	24 400	8,4	21,5%	1,80	9,5%
Tallink Grupp	0,966	-0,21	36 238	11,3	7,7%	0,88	5,2%
Tin Kaubamaja	5,800	-0,85	3 767	15,2	10,6%	1,62	6,0%
Tallinna Vesi	9,940	-0,40	244 202	8,8	24,8%	2,19	8,5%
Trigon PD	0,460	4,55	956	-	0,0%	0,95	0,0%
Skano Group	1,100	0,00	0	-	-5,0%	0,69	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Riia

07.06

aktsia	sulgemis- hind, LVL	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,97	0,17	5,64	0,74	-
Latvijas Gaze	6,20	-0,32	11,73	0,59	-
Olainfarm	4,77	1,27	7,29	1,78	-

Vilnius

07.06

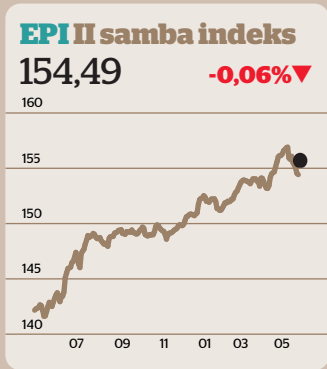
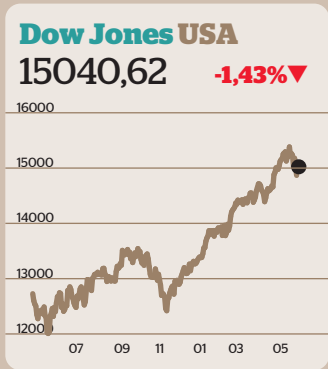
aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,51	1,21	-	3,3	6,3
City Service	1,760	1,73	13,4	1,1	12,8
Invalda	2,330	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,735	0,14	2,9	1,0	-
Panevezio Statybos	1,150	1,77	19,6	0,6	-
Siauliu Bankas	0,263	-1,50	0,0	0,7	-
Snaige	0,426	0,00	-	1,6	-
TEO LT (Telekomas)	0,794	-0,13	13,3	2,0	7,3

Helsingi

07.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	2,98	-1,00	12,2	2,8	3,4
Citycon	2,40	0,42	9,2	0,9	6,3
Elisa Comm.	14,66	1,17	11,5	3,4	8,8
Finnair	2,78	-0,71	-	0,5	-
Fortum	14,29	0,78	9,8	1,2	-
HKScan	3,70	-0,27	12,6	0,5	2,7
Kesko	22,15	-0,05	17,8	1,0	5,4
Neste Oil	10,89	-0,27	-	1,1	3,5
Nokia	2,64	-0,30	-	1,3	-
Olvi	23,60	2,16	17,7	3,2	2,1
PKC Group	17,89	-3,87	19,0	2,2	3,9
Stockmann	11,37	-0,26	21,3	1,0	5,3
Stora Enso	5,23	-0,67	10,6	0,7	-
UPM Kymmene	7,91	0,06	-	0,5	7,7
YIT	14,19	-0,56	10,7	1,9	5,3

18 INVESTOR investeerimisfondid



ÄRIPÄEV 10. juuni 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

15 aastat
Äripäeva
käsiraamatuid

Äriõigus Näidised ja kommentaarid

Valmib koostöös advokaadibürooga

VARUL www.varul.com

Autorid:



Sander Kärson

advokaadibüroo VARUL, advokaat
käsiraamatu peatoimetaja



Anu Sander

advokaadibüroo VARUL, vandeadvokaat

**Martin Tamme, Jürgen Valter, Andres Vutt, Margit Vutt,
Karin Jõks, Kersti Soodla, Maivi Ots, Viljar Peep, Mare Tropp**

**Raamat sisaldab kommentaare, praktilisi
juhiseid ja dokumendinäidiseid teemadel:**

äriregister, osaühing, aktsiaselts

kasiraamat.aripaev.ee

Äripäev

info ja tellimine: 662 0100

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

06.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,44	3,57	3,50	12,26	7,73	19,65	7,08	-5,38	18 499 298
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,54	13,54	13,54	3,51	3,62	8,83	6,61	-	5 821 274
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	10,71	10,71	10,71	2,12	2,57	-	-	-	5 830 345

Compensa Life

05.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,41	-	7,00	24,10	9,90	5,80	5 676 080
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,92	-	1,10	5,80	4,40	-	566 158

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013.

Danske Capital AS

06.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,96	0,97	0,97	3,75	1,00	6,47	2,65	2,90	10 838 039
Danske Pension 50, EUR	1,11	1,12	1,12	5,09	1,44	8,03	2,34	2,89	148 947 491
Danske Pension Intruss, EUR	0,88	0,88	0,88	2,41	0,68	4,88	3,15	3,63	3 474 168
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,40	1,44	1,42	0,00	2,99	0,00	0,00	0,00	3 062 533
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intruss Pluss, EUR	0,76	0,78	0,76	0,00	0,23	0,00	0,00		206 705

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

06.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,92	0,93	0,93	0,00	0,45	3,32	2,73	4,32	8 498 628,38
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,11	1,12	1,12	1,87	1,88	7,48	2,78	1,80	42 492 699,31
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,63	0,64	0,64	2,58	2,93	10,17	-	-	1 378 704,38
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,85	0,87	0,86	2,05	2,45	8,28	2,78	-	413 120,35
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,89	0,91	0,90	2,76	2,09	9,22	2,82	-	330 206,01
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,84	0,86	0,85	3,71	2,48	10,28	-0,42	-	310 463,08

LHV Varahaldus

06.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,39	1,41	1,41	7,12	3,28	10,33	5,96	5,07	179 512 445
Pensionifond M, EUR	1,11	1,12	1,12	4,77	2,12	8,39	5,08	6,60	27 335 605
Pensionifond S, EUR	1,18	1,19	1,19	2,70	0,94	4,89	3,89	7,43	38 673 922
Pensionifond XL, EUR	1,20	1,21	1,21	7,92	5,10	12,89	6,41	5,13	41 133 155
Pensionifond XS, EUR	1,09	1,10	1,10	2,52	0,75	5,40	4,24	7,31	8 851 396
Täiendav Pensionifond, EUR	1,33	1,35	1,35	8,01	5,61	14,03	6,36	3,58	5 032 412
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	10,69	10,80	10,80	13,54	31,66	43,38	19,32	-0,11	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	6,83	6,90	6,90	13,61	31,66	43,39	19,31	-0,11	11 179 930
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,05	8,13	8,13	15,24	0,46	9,51	0,96	-2,76	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,15	5,20	5,20	15,23	0,46	9,51	0,95	-2,76	1 368 591

Nordea Pensions Estonia

06.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,93	0,94	0,94	7,74	2,6	9	4,51		53 247 076,01
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,75	0,76	0,76	9,85	3,35	10,47	4,56		5 828 569,75
Nordea Pensionifond B, EUR	0,88	0,89	0,89	5,21	0,87	7,03	4,29		11 403 272,16
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,82	0,82	2,76	-0,2	2,97	3,34		2 077 524,02
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,12	1,14	1,13	0,00	5,36	0	0		3 481 716,48
Nordea Pensionifond Intruss Pluss, EUR	0,70	0,71	0,71	0,00	0,02	0			545 684,89

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee
www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

miljardit dollarit langes reedel Samsungi turuväärtus, kuna JPMorgan teatas, et prognoosib Lõuna-Korea elektroonika-tootjale nõrgemat kasumit.

Kim Young-chan: Suurte nutiseadmete müük on aeglustunud, kuid odava hinnaga seadmete müük on üle kogu maailma olnud väle.

Samsung lootis aprillis avaldatud uue nutitelefoni Galaxy S4 teha rekordmüüki, kuid nüüd on müügi-tempo hoogu maha võtnud. Shinhan Investimenti analüütiku sõnul on suuremat müüki näidanud odavamad telefonid.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

06.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	114,95	114,37	114,37	-	1,21	5,43	3,84	-	-
Konservatiivne, EUR	112,04	110,93	110,93	-	1,49	4,65	2,30	-	-
Tasakaalustatud, EUR	110,96	109,32	109,32	-	1,54	4,09	1,25	-	-
Progressiivne, EUR	105,30	103,23	103,23	-	1,79	3,41	-0,06	-	-
Agressiivne, EUR	109,42	107,28	107,28	-	1,64	3,67	-0,25	-	-
Investeeringisportfelliid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	140,70	140,00	140,00	-	1,28	6,13	4,29	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	119,50	117,16	117,16	-	-0,60	-2,40	-0,44	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	103,23	101,20	101,20	-	-2,27	5,20	-3,71	-	-
Mandatum Life Nordic Equity Abs, EUR	141,78	139,00	139,00	-	-1,20	-1,09	-5,47	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	150,53	147,58	147,58	-	0,50	8,96	0,76	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

06.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,80	0,81	0,81	2,31	0,12	3,72	3,11	1,18	43 570 050,65
Pensionifond K2, EUR	0,88	0,89	0,89	3,62	0,88	6,80	3,71	0,23	163 015 366,26
Pensionifond K3, EUR	1,03	1,04	1,04	6,35	1,58	10,00	4,49	-0,10	407 871 693,01
Pensionifond K4, EUR	0,75	0,76	0,76	10,38	1,40	12,19	4,46	-	37 512 488,56
Pensionifond V1, EUR	1,19	1,21	1,20	4,63	1,13	9,60	4,63	-0,49	9 590 926,90
Pensionifond V2, EUR	0,91	0,93	0,92	7,87	2,05	12,60	4,95	-1,75	17 402 720,27
Pensionifond V3, EUR	1,05	1,07	1,06	12,37	2,74	15,39	4,53	-3,77	34 135 233,37
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,86	3,96	3,90	16,37	0,85	1,84	-8,31	-15,62	5 322 160,42
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	7,77	7,96	7,85	25,41	-7,65	18,52	0,93	-13,84	43 377 787,31
Fondifond 100, EUR	9,68	9,78	9,78	15,70	2,19	15,40	2,98	-3,18	61 015 916,65
Fondifond 30, EUR	11,14	11,25	11,25	5,97	1,88	10,20	3,50	0,89	14 534 738,82
Fondifond 60, EUR	10,52	10,63	10,63	10,32	1,66	12,55	3,51	-1,11	48 765 308,94
Venemaa Aktsiafond, EUR	14,61	14,98	14,76	26,85	-3,08	12,87	-0,50	-10,23	46 818 739,40

AS SEB Varahaldus

06.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,728	0,735	0,735	9,96	2,09	8,58	1,33	-	9 903 548,46
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,895	0,904	0,904	2,92	-1,02	2,31	2,32	4,12	55 166 144,80
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,819	0,828	0,828	3,43	0,28	3,47	1,86	-	13 582 917,84
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,950	0,959	0,959	5,67	1,15	5,78	2,26	-1,91	275 888 736,54
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,909	0,927	0,918	0,00	3,13	0,00	0,00	0,00	13 793 602,05
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,123	1,145	1,134	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	10 555 461,16
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,126	7,270	7,198	10,85	3,320	14,980	6,530	-5,710	4 198 802,04
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,427	8,597	8,512	7,42	1,500	10,280	5,640	-4,090	6 045 269,32
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,614	10,828	10,721	3,34	0,170	7,560	4,860	0,620	1176 561,15
SEB Ida-Euroopa Vöikirjafond A, EUR	12,795	12,795	12,795	5,30	-2,760	8,890	5,210	4,400	64 344 771,58
SEB Kasvufond A, EUR	6,253	6,379	6,316	21,87	-5,180	22,500	0,240	-7,740	13 167 258,02
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,517	1,517	1,517	2,90	0,800	7,280	5,150	5,160	418 790 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	129,876	129,876	129,876	2,83	0,460	0,850	3,940	5,920	154 540 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	130,699	132,006	130,699	3,91	2,140	11,700	9,040	-	2 063 750 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,22	0,160	0,000	0,060	-	48 750 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	105,649	106,705	105,649	-	2,310	5,920	-	-	316 930 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,439	105,439	105,439	-	1,500	2,990	-	-	274 920 000,00
SEB Strategy Growth Fund	108,516	109,601	108,516	-	5,680	12,000	-	-	218 800 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	106,364	107,428	106,364	-	4,160	8,760	-	-	325 260 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,800	2,856	2,828	19,98	-0,700	25,350	1,750	-4,430	121 700 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,500	2,550	2,525	15,77	-0,510	9,730	-7,420	-7,160	63 550 000,00
SEB Russia Fund, EUR	8,622	8,796	8,709	24,37	-9,870	1,710	-5,580	-6,380	235 190 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskemäärade saab vaadata www.seb.ee/fondidkursid. Fondide mahud on seisuga 30.04.2013.

Trigon Funds

06.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	82,52	85,05	84,20	22,67	-1,63	0,07	-21,28	-	2 018 745
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	173,10	178,40	176,64	17,66	6,62	21,37	-0,33	-	4 602 090
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	13,41	13,88	13,61	21,91	5,49	22,10	-3,31	-10,68	1 753 312
Uus Euroopa Fond, EUR	21,24	22,00	21,57	13,74	6,04	24,69	11,95	-0,30	22 985 390
Venemaa Top Picks Fond, EUR	17,08	17,68	17,34	26,05	-16,47	-7,04	-4,16	-2,60	8 887 641

PRIVILEEG

ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi [www.privileeg.ee](#)

Imeline Teadus kogu perele

Teile -40%

IMELINE TEADUS

65 KORRUS MAA AL

Vaid 69 €

ELUTÖUSUTEE

EVOLUSIOONILISE SUURIMAT AVASTUST

Tantsib Ennustamist

Maailma parimad ennustajad

KAARDIKIRG

Maailma parimad ennustajad

Imelise Teaduse aastatellimus + kolm populaarteaduslikku bestsellerit Teile nüüd hinnatud populaarteaduslik ajakiri pakub menukaim ja mõnusat lugemist tervele perele. Imeline Teadus ilmub kord kuus ja selles kirjutatakse loodusteaduste, meditsiini-, ajaloo- ja tehnoloogiasaavutustest.

Vaata kõiki pakkumisi: [www.privileeg.ee](#)

ÄRIPÄEVA SEMINAR

KUIDAS ÕPPIDA KEELI KIIRELT JA TÕHUSALT?

Äripäeva populaarseim töötuba 100% soovitusindeksiga!

Töötuba annab kätte kõik vajalikud tööriistad võõrkeelte õppimiseks. Näitame, kuidas õppida ise või panna oma meeskond õppima ükskõik millist vajalikku võõrkeelt lähtuvalt ettevõtte ja iseenda huvidest, luues oma igapäevasesse ellu vastava keelekeskkonna. Võtmeks on inimesest kujundada teadlik ja ennast juhtiv keeleõppija.

Tänu võõrkeeleoskustele suurem võimalus leida põnevaid väljakutseid kodu- ja välisriikides, tõusta karjääriredelil ja panustada enesearengusse.

Ettevõtte on oma meeskonna keeleoskusi arendades võimalik oluliselt tõsta konkurentsieelist, parandada teeninduskvaliteeti, suurendada müügivõimalusi, laiendada välisurgudele, leida uusi kliente ja koostööpartnereid.

Töötoa viib läbi polüglott, keeleõpetaja, Embassy of Education'i asutaja OTT OJAMETS

Töötuba toimuvad:

18.06 kl 12.30–16.30 Tallinnas

10.09 kl 12.30–16.30 Tartus

17.09 kl 12.30–16.30 Tallinnas

Vaata lähemalt [www.seminar.aripeev.ee](#)

Seminaris soodushind on 99 eurot (+ km), hiljem kui 5 päeva enne koolitust registreerujatele 149 eurot (+ km). Lisainfo ja registreerimine telefonidel 667 0020, 56 99 2025, projektijuht Liina Lilleniit või [www.seminar.aripeev.ee](#)

Äripäev

Embassy of Education



Mark Mobius: Ida-Euroopa riigid nagu Rumeenia, Slovakkia ja Sloveenia on investeerimiseks väga huvitavad kohad. Samuti ka Aafrika.

Templeton Emerging Markets Groupi tegevjuht soovib investeerida Kesk- ja Ida-Euroopasse ning Aafrikasse.



TÕUSJAD

**Swiss RE**

68,75 CHF

+2,99%**Valmieras Stikla**

1,47 EUR

+2,80%**OTP Bank**

4978,00 HUF

+2,72%**Münchener Rückver**

140,90 EUR

+2,55%**Handelsbanken**

283,50 SEK

+2,20%**Rosneft**

6,59 RUB

+2,17%

Vaatamata mai töötuse määra tõusule, loodi eelmisel kuul Ameerika Ühendriikides rohkem töökohti kui prognoositi. Reutersi küsitletud analüütikute keskmine prognoos oli 170 000 töökohta, aga loodi 175 000 töökohta.

Kui teised müüvad, siis Soros hoopis ostab

Jaapani aktsiatele ja jeenile polnud eelmise nädal just kõige parem. Nikkei langes 4,5 protsenti, karuturu äärel. Jeen langes 5 protsenti. Turg on hirmul ja küsib, mis saab edasi.

Kuid just sellise hetke kasutas ära legendaarne investor George Soros, kes sisenes Jaapani börsile. Jaapani valitsus näitas reedel üles mõningast muret jeeni ja aktsiate pärast. Rahandusminister Taro Aso vastas leebelt, et Jaapanil puuduvad kindlad poliitilised valikud praeguse olukorraga tegelemiseks.

Näib, et Abenomicsi heaolutunne on hakanud investorites hirmu tekitama.

Seevastu on George Soros, kes vähendas mai alguses kõik positsioonid Jaapani börsil, nüüd allikate sõnul taas Jaapani aktsiaid ostmas. Kahjuks ei ole täpselt teada, mis aktsiaid ja kui suures koguses on Soros tõusva päikese maal ostmas käinud.

Turuosalistele ei tule Sorose samm üllatusena. "Ma ei saa oma klientide nimel kommenteerida, kuid ma ei ole üllatunud," ütles Tokios asuva Mitsubishi UFJ Morgan Stanley Securities'i juht Glen Wood. "Jaapani turgudele on liikunud ja sealt välja voolanud kiiret raha. See on korrektsoon ja võimalus pikemaajaliseks investeringuks," lausus ta.

Abenomicsi kiire edu on saanud tagasilööke.

Jaapani peaministri Shinzo Abe majanduspoliitika, mida nimetatakse Abenomicsiks, peaks ergutama majanduskasvu. Kahe aasta jooksul loodetakse jõuda 2protsendilisse inflatsioonini.

Möödunud aasta novembris alustatud programm tegi hea stardi: Nikkei tõusis kuni märtsini 75 protsenti ning jeen oli kõige nõrgem valuuta maailmas.

"Pärast 19protsendilist Jaapani börsi langust on aktsiad ülemüüdud," ütles Sydneys asuva AMP Capitali investeerimisstrateeg Shane Oliver. "See on langenud juba nii palju, et mingil hetkel hakkavad aktsiad uuesti tõusma," ennustas ta.

Majanduse elavdamiseks ning deflatsiooni lõpetamiseks teatas Jaapani keskpank aprillis, et ostab kuu rohkem kui 7 triljoni jeeni väärtuses valitsuse võlakirju.

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee



Soros, kes mai alguses vähendas kõik positsioonid Jaapani börsil, on nüüd allikate sõnul taas Jaapani aktsiaid ostmas.

AKTSIAD

Ekspert: otsige ostunimekiri välja!

Pole mõtet osta aktsiaid enne kui teate mai töötuse määra, kuid olge valmis börsi tõusuks, ütles CNBC-le investeerimisfirma Short Hills Capital partner Stephen Weiss.

"Praegu tasuks börsilt kõrvale hoida, kuid mul on juba ostunimekiri olemas. Usun, et aktsiad hakkavad jälle tõusma," ütles Weiss. Ta ei soovitanud aktsiaid osta enne USAs reedel ilmunud töötururaportit, kuna selle ümber on liiga palju ebakindlust.

Fusion Analyticsi finantsnõustaja Josh Browni ütlust mööda ei ole praegu põhjust aktsiaid osta. "Milleks kiirustada?" küsis ta. Ka tema on seisukohal, et tööturunumbrid on turgudele oluline teetähis. "Milleks teha suuri panuseid enne seda? Seda teevad inimesed, kes on rallist maha jäänud."

Browni arvates võib turgudel juhtuda nelja-protsendiline korrektsoon.

PROGNOOS

JPMorgan kärpis Samsungi prognoosi

Reedel tegi Samsungi aktsia üheksa kuu suurima languse, kuna JPMorgan Chase kärpis Lõuna-Korea elektroonikatootja kasumi-prognoosi.

Samsungi aktsia langes 6,2 protsenti, 1427 Korea vonini, mis on nelja kuu madalaim tase. JPMorgani teatel on Euroopas nõrk nõudlus lipulaev Galaxy S4 nutitelefoni järele ning see mõjutab ettevõtte kasumit. JPMorgan ootab nüüd lipulaevale 20–30% väiksemaid tarneid, kirjutas BBC.

JPMorgan langetas Samsungi kasumiprognosi 9 protsenti. "Üldine konsensus on see, et Samsungi mobiiliäri nõrgeneb," märkis Woori Securitiesi analüütik Young Park.

Aktsia 6,2protsendiline langus tähendas seda, et Samsungi turuväärtus kukkus 12 miljardit dollarit. Lisaks JPMorganile kärpis Samsungi aktsia hinnasihiti ka Woori Securities.

Fitch Ratings ütles, et tarbeelektroonika turu nõrkuse tõttu ei ole reitinguagentuuril plaanis lähiajal Samsungi reitingut tõsta.

LANGEJAD

**Honda Motor**

3495 JPY

-3,86%**Orica**

20,77 EUR

-3,84%**Alma Media**

2,90 EUR

-3,65%**Nissan Motor**

993 JPY

-3,60%**Toyota Motor**

5480 JPY

-2,84%**Canon**

3185 JPY

-2,59%

Briti kahe mõjuka mõttekoja, Institute for Government (IfG) ja Institute for Fiscal Studies (IFS) arvates võivad kärpemeetmed Ühendkuningriigis kesta 2020. aastani. "Oleme eesmärkidest veel väga kaugel," teatas mõttekodade ühisavaldus.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS



SUVEKAMPAANIA!

Registreerudes ajavahemikus

3.–20. juuni 2013

on kõik Äripäeva Koolituskeskuse koolitused

20% soodsamad!

NB! Koolituse osaluse eest tuleb tasuda Suvekampaania ajavahemikus.

Programm aadressil **www.koolitus.aripaev.ee**

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil **koolituskeskus@aripaev.ee** või koduleheküljel **www.koolitus.aripaev.ee**